

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XI./STEVILKA 23

CELOVEC, DNE 11. JUNIJA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

Trdi orehi

Dne 11. maja so začeli posvetovanja zunanjih ministrov velesil v Ženevi.

Istega dne so začeli tudi prvaki avstrijskih strank razmišljati o sestavi nove državne vlade ob povečanih težavah po volitvah desetega maja.

Sicer so problemi v enem in drugem slučaju zelo različni po obsegu in po svetovnopolični važnosti, vendar se zdi, da je način postavljanja nasprotujočih si stališč v obeh slučajih zelo podoben. V Ženevi vztrajajo zapadne sile na svojem stališču in Sovjetska zveza je nepopustljiva. Na Dunaju pa sta prvaka avstrijskih vladnih strank drug za drugega trda oreha.

V Ženevi so se v zadnjem času zatekli k tajnim razgovorom, ker mislijo, da bi med štirimi stenami brez časopisnih žarometov lažje prišlo vsaj do skupne izjave po pettedenskih pogajanjih, ki so iz tedna v teden bolj zamotana. Na Dunaju pa si OeVP in SPOe dopisujeta, časopisje pritiska iz ene in druge strani in vprašanje nove avstrijske vlade je še v svoji osnovi nerešeno.

V Ženevi zatrjujejo eni in drugi, da hočejo za vsako ceno mir na svetu, da hočejo združitev obeh Nemčij in da hočejo oboji rešiti vprašanje Berlina po mirni poti. Vsak seveda samo na svoj način.

Na Dunaju zatrjujejo obe dosedanji vladni stranki, da hočeta držati za vsako ceno vrednost šilinga, socialisti pravijo temu stabilnost kupne šilingove moči na znotraj, Raab pa označuje to kot stabilnost šilinga na zunanje. Obe stranki sta danes za to, da se uradnikom plača takozvana 14. mesečna plača. Raab zahteva za svojo stranko nujno uresničitev kmetijskega zakona, socialisti pa zahtevajo večji vpliv na poddržavljene banke, kjer je do sedaj prevladoval vpliv Ljudske stranke.

Brez doma se je socializem do sedaj skozi vsaj deset let posrečilo, da so bili soudeleženi na vladi in sicer na jako merodajnih mestih, kot je to ves poddržavljen promet, notranje ministrstvo, sodno ministrstvo ter socialno ministrstvo. Nekam nevaležna naloga pa je pripadala ves čas Ljudski stranki, ki je po svojem finančnem ministru morala skrbeti za uravnoteženje državnega proračuna. Tisti, ki mora poskrbeti denar za druge, ki ta denar izdajo, pa je dostikrat v položaju, da mora reči svoj „Ne“. Tako se je godilo finančnemu ministru Kamitzu, ki je kljub razmerno dobremu krmarjenju državnega gospodarstva zgubil na svoji popularnosti, ker se je uprl 14. mesečni plači uradnikov, ki so odgovorili 10. maja na volitvah s povečanim zaupanjem za socialiste, ki so to plačo obljubili, vedoč, da jim je ni treba dati.

O kulturnih in svetovnonazornih problemih se vladni stranki le malo menita, ker pač stoji finančno in gospodarsko vprašanje za obe stranki v ospredju.

V Ženevi se bodo verjetno konec tega tedna razšli z neko splošno skupno izjavo, ki ne bo rešila prav nobenega problema in v tistem upanju, da bo konferenca vrhov vseh velesil, torej ministrskih predsednikov Sovjetske zveze, Zedinjenih ameriških držav, Velike Britanije in Francije v doglednem času prišla za korak naprej pri reševanju svetovnopoličnih in gospodarskih problemov. Zunanji ministri se bodo nato razšli na vse strove.

Na Dunaju pa je zadeva le nekoliko drugačna, Raab in Pittermann ostaneta na Dunaju. Država mora dobiti delazmožno vlado, ker se je 9. junija že sestal 10. maja izvoljeni parlament in je s tem potekla tudi doba bivše oziroma dosedanje vlade. Prej ali slej bo vendar prišlo do skupne vlade vsaj do jeseni, v skrajnem slučaju pa bi bili jeseni volivci zopet pozvani na nove volitve.

Veliko vprašanje je in ostane, bodo li politiki, ki oblikujejo sedanost in pripravljajo bodočnost, v stanu rešiti tako težka in številna vprašanja zunanje in notranje politike.

(Foto Domajnko, Borovlje)

Adenauer vztraja

Po napetih, naravnost dramatičnih razgovorih s prvaki svoje stranke je sedanji zapadnonemški kancler dr. Adenauer sprejel svoj sklep: Ne bo kandidiral za državnega predsednika na volitvah 11. julija, ampak bo ostal naprej kancler, to je predsednik vlade. To mesto je po časti sicer drugo v državi, vendar je zvezano z dejansko politično močjo.

Ko je pred tedni Adenauer pod pritiskom svoje stranke »Krščansko demokratske unije«, sprejel ponujeno mu kandidato za državnega predsednika, je upal, da si bo mogel sam določiti svojega naslednika. Ta bi naj bil sedanji finančni minister Etzel, ki je v zunanji politiki vselej zvesto sledil svojega kölnskega mojstra. Toda stranka je odločila drugače. Ona je hotela za novega kanclerja sedanjega gospodarskega ministra Erharda, očeta nemškega »gospodarskega čudeža«. Ta je pa že v preteklosti pokazal stremljenja po spremembi nemške zunanje politike, prav posebno za bolj elastično politiko do Sovjetske zveze in satelitskih držav. To predvsem pod vplivom gospodarskih krogov, ki žele trgovati tudi z Vzhodom. To pa tako dolgo ne bo mogoče, dokler Zapadna Nemčija ne bo navezala diplomatskih stikov s sovjetskimi sateliti in s tem de facto, to je dejansko priznala obstoj dveh Nemčij, kajti Vzhodna Nemčija že ima v vseh satelitskih prestolnicah svoje diplomatske predstavnike.

Ko je Adenauer spoznal, da novemu kanclerju ne bo mogel več dajati obveznih nasvetov, se je odločil, da ostane sam na oblasti.

Brez dvoma pri tej odločitvi ni igrala vloge zgolj politična oblastiteljnost, am-

pak prepričanje človeka, ki hoče rešiti to, kar je sam ustvaril in v pravilnost česar trdno veruje. Ali je njegovo mnenje pravilno ali ne, je seveda drugo vprašanje.

Adenauerjev sklep zanimivo sovpađa z poostitvijo nasprotij v Ženevi, kjer konferenca zunanjih ministrov štirih glavnih velesil ne more nikamor naprej. Ameriški predsednik Eisenhower in pokojni zunanji minister Dulles sta Adenauerju v minulih letih dala zagotovila, da proti Sovjetski zvezi ne bosta popustila glede zahteve po nemški združitvi. Ob začetku ženevske konference je že izgledalo, da so te obljube postale brezpredmetne, kajti očitno je, da Sovjetske zveze iz Vzhodne Nemčije ne bo moč prepoditi drugače kot s silo. Toda sedaj, ko gre ženevska konferenca proti v slepo ulico, je stari mož ob Renu spoznal možnost, da oživi nekdanje ameriške obljube, kajti v Washingtonu se vedno bolj ojačuje struja, ki meni, da so pogajanja s Sovjetsko zvezo brezpomembna, kajti sporazum je mogoč samo takrat, ako se Sovjetom v vsem popusti.

V Londonu novice iz Bonna niso sprejeli s posebnim veseljem, kajti s tem je bil prizadevanju britanske vlade po kompromisu (na račun Nemcev) s Sovjetsko zvezo prizadet hud udarec. Le v Parizu se Adenauerjevega koraka odkrito veselijo. Ob morebitni nevtralizaciji in demilitarizaciji Nemčije bi pač Francija zopet postala »predstraža Zapada«, kar je v današnjem svetu raket in tomskih bomb nekoliko neprijetna vloga.

V Zapadni Nemčiji sami pa je Adenauerjeva odločitev zbudila hudo notranjo krizo, kajti starega moža so že lastni ljudje močno siti. Politika ne pozna hvaležnosti.

Državni zbor je začel z delom

Dr. Figl izvoljen za predsednika

V torek, dne 9. junija se je na Dunaju sestal na svoje prvo zasedanje novoizvoljeni državni zbor. Seji je prisostvoval tudi državni predsednik dr. Schärff. Vse je bilo zelo slovesno in prijazno, kajti čeprav pogajanja za sestavo vlade ne pridejo nikamor naprej, je glede državnega zbora bil med obema glavnima strankama že dosežen sporazum. Poslanci OeVP so imeli v gumbnicah planiko, socialistični pa rdeč nagelj. Najprej je predsednik prejšnjega državnega zbora dr. Hurdes zaprisegel poslance, nato pa so bile izvedene volitve.

Za novega predsednika državnega zbora

je bil izvoljen dr. ing. Leopold Figl (OeVP), dosedanji zunanji minister, za podpredsednika pa Olah (SPOe) in dr. Gorbach (OVP).

V svojem nastopnem govoru se je novoizvoljeni predsednik dr. ing. Figl zahvalil dosedanjemu predsedniku dr. Hurdesu za njegovo delo, nato pa je pozval vse poslance k sodelovanju za dobrobit avstrijskega ljudstva.

Nato so bili izvoljeni tudi parlamentarni odbori, ki jih je skupno 18. Od teh ima v 9 OeVP predsednika, v 8 SPOe, enemu pa predseduje pripadnik FPOe. Med drugim je predsednik za šolstvo koroški poslanec dr. Ludvig Weiss (OeVP).

Sprejemni izpiti

na Državni realni gimnaziji za Slovence bodo v ponedeljek, dne 13. julija 1959, to je prvi dan velikih počitnic.

Za prvi razred lahko prijavite fante in dekleta, ki so uspešno dokončali prva štiri leta šolske obveznosti. Prijava je možna pisмено na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22 ali pa ustno v pisarni šole, drugo nadstropje, soba 65. Pisмено prijavo je treba kolkovati s kolekom 6 š. Tej prijavi je treba dodati rojstni list otroka in dokaz o avstrijskem državljanstvu. Vodstvo dosedanje šole pa naprosite, da pošlje popis učenca direktno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije za Slovence.

Vprašanje vstopa v višji razred pa je možno rešiti le ustno v pisarni.

Dne 13. julija pa mora vsak učenec pred izpitom oddati svoje zadnje spričevalo, katero bo dobil 11. julija 1959.

Prijave naj bodo ijvršene do 1. julija 1959.

Ravnateljstvo
Državne realne gimnazije za Slovence

KRATKE VESTI

100.000 mornarjev trgovske mornarice v Italiji je stopilo v stavko. Vse ladje, ki bi morale izpluti iz italijanskih pristanišč, so ostale prikovane na sidra.

Beograjski nadškof Ujčić, ki se je pred kratkim prvič po vojni mudil v Rimu na obisku »ad liminae«, kot to sicer predpisuje cerkveni predpisi vsako četrto leto, se je vrnil v Beograd. Po svojem prihodu v jugoslovansko prestolnico je imel razgovore s pristojnimi državnimi funkcionarji. Nadškof dr. Ujčić je predsednik konference jugoslovanskih škofov. O njegovih razgovorih v Rimu in v Beogradu ni bilo izdano nobeno uradno sporočilo.

Parni kotel je eksplodiral v nekem javnem kopalnišču v Varšavi, pri čemer je bilo 7 kopalcev mrtvih, med njimi dva otroka. Radi eksplozije se je celotno poslopje podrlo.

Skladišče smodnika je eksplodiralo v Hirošimi, japonskem mestu, na katerega je leta 1945 padla prva atomska bomba. Zaradi sedanje eksplozije smodnika je bilo 112 oseb ranjenih, 60 hiš v bližnji okolici pa znatno poškodovanih.

27 milijonov tujcev je v letu 1958 prekoračilo meje Avstrije, kar je 7 milijonov več kot v letu 1957.

Politični teden

Po svetu . . .

Živahna politična delavnost na Vzhodu

Sovjetski ministrski predsednik Hruščev je svoj obisk v Albaniji skrajšal za dva dni, namesto po dvanajstih dneh je že deseti dan odletel prek Jugoslavije in se spustil na tla v Budimpešti. Spričo tega prenatrženega odhoda pripominja pariški dnevnik »Figaro«, da je Hruščev deseti dan brzkone že spoznal, da je prepotoval po dolgem in počez malo državo na Jadranu in da je vse zanimivosti že videl.

V Budimpešti se je rokoval in poljubljaj s Kadarjem in Munnichom, svojima zvestima madžarskima vazalom. Nato pa se je odpeljal naprej v Moskvo. Ukazal je, da naj šef vzhodnonemške vlade Ulbricht pride takoj na poročanje.

Berlin je slej ko prej v ospredju mednarodne politične napetosti, deloma tudi zato, ker namerava ondi zapadnonemška vlada izvesti volitve državnega predsednika dne 1. julija. Z Adenauerjevim sklepom, ki je tudi na Vzhodu naletel na razdražene odmeve, pa postaja vedno bolj dvomljivo, ali kaže ob tako razburjenem vzdušju izvršiti volitve v Berlinu. Sovjetski blok bi lahko te volitve smatral za izzivanje in odgovoril — recimo z blokado Berlina, podobno kot smo jo doživeli leta 1948. Tudi v Bonnu samem se pojavljajo pomisleki o modrosti volitev v Berlinu.

Berlin in Nemčija pa nista edini torišči napetosti. Egiptovske oblasti ustavljajo vse ladje, ki vozijo izraelski tovor skozi Sueski prekop. Doslej se je namreč Egipt omejeval na to, da je prepovedoval prehod izraelskih ladij. Sedaj pa je prepoved raztegnil tudi na izraelsko blago na tujih ladjah. Izraelska vlada se je pritožila na Združene narode, vendar imajo ti le malo možnosti, da posežejo vmes. Sovjetska zveza je zopet izkoristila ugodno priložnost za sejanje razdora na Bližnjem vzhodu. V Moskvi so izjavili, da je ravnanje Egipta proti mednarodnemu pravu. To nenadno skrb Sovjetske zveze za spoštovanje mednarodnega prava spravljajo v zvezo z nedavno poostrojitvijo preganjanja komunistov v Egiptu ter pogajanji med egiptovsko vlado in Mednarodno banko za dovolitev večjega posojila. Moskva hoče Nasserja prisiliti k pokorščini s to grožnjo. Tudi sicer tli na Bližnjem vzhodu. Zaradi obmejnih incidentov med Jordanijo in Egiptom je bila meja med obema državama zaprta.

Balkanska iniciativa se nadaljuje

Na Balkanu pa Sovjetska zveza zopet nastopa kot angel miru. Že v Albaniji iznesen predlog Hruščeva, da bi naj na Balkanu nobena velesila ne ustanjavljala raketnih oporišč, sedaj sovjetska diplomacija nadaljuje. Romunski ministrski predsednik Stoice je znova izkopal iz zapraše-

nega predala svoj predlog o balkanski konferenci, ki bi naj obsegala Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko, Jugoslavijo, Albanijo, Grčijo in Turčijo. Izostali so celo napadi proti Jugoslaviji v upanju, da bo tudi ta sovjetsko iniciativo podprla. Vendar Beograd previdno molči, ker moskovski prijavnosti ne verjame in vidi v njej samo poskus, Jugoslavijo kompromitirati v očeh Zapada.

Proti Grčiji in Italiji, ki sta Ameriki že priznali pravico, da na njunem ozemlju zgradi raketne baze, pa je ton sovjetske propagande popolnoma drugačen. Z zmerjanjem in grožnjo, da bo tudi Sovjetska zveza postavila svoje raketne baze v Albaniji, jih hoče prestrašiti.

Med vsem tem direndajem pa se štirje ministri v Ženevi naprej razgovarjajo enkrat za zaprtimi, enkrat za odprtimi vrati. Igra še zdaleč ni končana.

. . . in pri nas v Avstriji

Že četrti teden vladnih pogajanj je pretekel brez uspeha. Razgovori med obema glavnima koalicijskima strankama so tekle naprej, ne da bi privedli do zблиžanja nasprotnih stališč.

Raab stavlja socialiste pred izbiro

Minuli petek je OeVP izročila SPOe svoje predloge v pisni obliki. Predmetni dokument obsega samo dve strani s strojem popisanega papirja. Dosedanja razdelitev ministrskih sedežev bi naj bila spremenjena le v toliko, da bi SPOe dobila na račun OeVP enega ministra več, to je zunanjskega ministra. Tako bi vsaka stranka imela po šest ministrov. Tudi število državnih tajnikov bi bilo razdeljeno po enakem ključu. Poleg tega bi naj predsednik Računskega sodnega dvora bil pristav SPOe, zato bi pa OeVP dobila podpredsednika. Oba bi seveda morala biti izbrana iz staleža za ti dve mesti usposobljenih uradnikov, ki so pristavi ene oz. druge stranke.

Glede programa vztraja OeVP pri nadaljevanju sedanje gospodarske politike, ki je znana pod imenom »Raab-Kamitz-Kurz«, nadalje OeVP odklanja izločitev resorja zunanjih zadev iz območja urada zveznega kanclerja ter povzdigi v samostojno ministrstvo. Zunanje zadeve bi ostale še vnaprej oddelek kanclerjevega urada, le s toliko razliko, da bi bil na čelu tega oddelka politik z naslovom ministra in ta bi naj bil član socialistične stranke, dočim je dosedanji minister ing. Figl član OeVP.

Odgovor socialistov je bil negativen, ne toliko zaradi razdelitve mest, čeprav so dokument OeVP označili kot »ponudbo polovičnega ministrskega sedeža«, kar cika na to, da zunanji minister ostane podrejen zveznemu kanclerju. Predvsem jim

ni všeč, da OeVP ne sprejme socialističnih gospodarskih predlogov ter zahteve po razširitvi kompetenc socialističnih ministrov.

V dunajskih krogih prevladuje mnenje, da je ing. Raab hotel s tem svojim novim korakom postaviti socialiste pred odločitev, to je da ali sprejmejo njegov predlog ali pa ga odklonijo in prevzamejo nase odgovornost za posledice. V tem primeru bi potem on odložil mandat za sestavo vlade, nakar bi moral državni predsednik dr. Schärff iskati drugo osebo, da ji poveri sestavo vlade. Bil bi to seveda samo socialistični prvak dr. Pitermann, ki bi pa naletel na še večje težave, kajti OeVP bi mu gotovo ne dala podpore v parlamentu in bi mogel sestaviti samo takozvano »manjšinsko vlado«, ki bi bila v parlamentu odvisna od dobre volje rjavkastih »svobodnežev«, ki pa obema strankama smrdijo.

Kljub precejšnjim razlikam pa ne izgleda, da bo ta spor večno trajal. Glede sestanka parlamenta je namreč že bil dosežen sporazum, tako da se bo »predstavništvo ljudstva« moglo sestati v predpisanem roku in si izvoliti svoje organe.

Prerivanje za ministrske sedeže

V zvezi s sestavo vlade in izvolitvijo parlamentarnih organov se pa seveda pojavljajo kot gobe po dežju razne »ministrske liste«, na katerih njih sestavljalci »delijo« ministrske sedeže oz. postavljajo sedanje ministre »na listo za odstrel« po svojih osebnih simpatijah in antipatijah. Enkrat en časopis razširi govorico, da bo torpediran ta minister, drugi list pa trdi prav obratno. Le za enega je prilično gotovo, da bo zamenjal ministrski sedež za tudi dobro oblaženi stol predsednika državnega zbora: to je ing. Figl. Niso pa še našli mesta za dosedanjega predsednika državnega zbora dr. Hurdesa, čigar oseba je zadnje dni stala v ospredju intrig. Po eni vesti mu je OeVP sporočila, da ga zato ne more kandidirati več, ker so baje socialisti proti njemu, drugi dan pa je socialistično časopisje pohitelo z izjavo, da socialistična stranka nima nič proti dr. Hurdesu, pač pa ga hočejo odriniti njegovi lastni prijatelji zato, da naredijo prostor za ing. Figla.

Pač pa so socialisti odkrito nerazpoloženi proti obrambnemu ministru Grafu, predvsem zaradi njegovega spora za poveljstvo nad vojaščino, ki si ga lasti, trdeč, da ga ustava samo formalno priznava državnemu predsedniku, v resnici pa da gre njemu kot politično odgovornemu resornemu ministru. Spor je precej brezpredmeten, kajti ne eden in ne drugi nista za poveljstvo usposobljena štabna častnika. Ti pa itak vojaščini dejansko že poveljujejo in so — tiho.

Tudi pri sedanjih pogajanjih za sestavo vlade je opaziti običajni pojav pri takih priložnostih: namreč, da je več »delavoljnih« kandidatov za ta mesta, kot pa je mehkih sedežev na razpolago.

nje o pesniškem ustvarjanju, ki so se mu porodila na Japonskem.

M. P. poroča o zanimivi in presenetljivi kulturni anketi v ljubljanski reviji »Naša Sodobnost«, ki tudi izraža potrebo po priključku kulturnega ustvarjanja v Sloveniji na veliki svet. Ob prebiranju tega zvezka »Meddobja«, se človek še bolj kot sicer zave, da si resnični slovenski kulturni ustvarjalci niso v vsem tako daleč, kot bi to izgledalo po političnih mejah in geografskih razdaljah.

Ob »Meddobjih«, ki že gredo v četrto leto, raste nov tip slovenskega kulturnega delavca in izobraženca. Po eni strani ima odprto oko za svet, v katerem se nahaja in budno sledi njegov razvoj in se ob njem usvojuje, obenem pa v svoji duši živi za slovenstvo. Revijo posebno toplo priporočamo koroškim slovenskim izobražencem, kajti nudila jim bo obilne vire za notranjo obogatitev, obenem pa jim odpirala nova obzorja.

Izreden jubilej pevca Ladka Korošca

Minuli teden je basist ljubljanske opere Ladko Korošec praznoval jubilej posebne vrste: stotič je nastopil v vlogi ženitnega mešetarja Kecal v češki narodni operi »Prodana nevesta«, Bedricha Smetane. Ladko Korošec je danes brez dvoma najboljši slovenski basist in smo ga imeli priložnost slišati tudi v Celovcu (nazadnje v »štirih grobijanjih« v Mestnem gledališču). Prav vloga Kecal, ki je posebljenje narodnega humorja, spada med njegove najboljše ustvaritve. Korošec je iz nje napravil pevsko in igralsko mojstrovino.

SLOVENC

doma in po svetu

Dvojna diploma mlade Slovenke v New Yorku

Na univerzi Columbia v New Yorku je diplomirala iz socialnih ved gospodična Dubravka Tomšič, hčerka ljubljanskega univerzitetnega profesorja za mednarodno pravo dr. Ivana Tomšiča. Bila pa je ne samo pridna študentka, ampak se tudi marljivo bavila z glasbo. Na ondodni glasbeni akademiji je dosegla tudi diplomu koncertne pianistke. Za časa svojega šolanja je s svojim talentom zbudila pozornost svojih učiteljev in priredila več zelo uspešnih koncertov, enega celo v znameniti dvorani Carnegie Hall. Sam Rubinstein, eden izmed največjih pianistov našega časa, jo je vzel v pouk in danes Dubravka velja za eno izmed najbolj obetajočih slovenskih klavirskih umetnic, kateri se obeta pot k mednarodnim uspehom.

Msgr. Oman je praznoval 80. rojstni dan

Konec maja je praznoval 80-letnico rojstva msgr. John J. Oman, župnik na slovenski fari Sv. Lovrenca v Clevelandu in eden izmed najzaslužnejših Slovencev v Ameriki. Jubilar je v Ameriki rojeni sin slovenskih staršev, ki so prišli z Gorenjske v Ameriko in si tam ustvarili novo življenje. Posvetil se je duhovskemu stanu in dušnopastirski službi med svojimi rojaki. Bil je ne le goreč dušni pastir, ampak tudi marljiv pisatelj, saj je skozi dolga leta bil stalni sotrudnik glasila ameriških Slovencev »Ameriška domovina«. Postal je predsednik cele vrste organizacij, med katerimi je predvsem treba omeniti Ligo ameriških Slovencev. Rad je podprl vsako dobro stvar in imel odprto srce za stisko bližnjega. Tako se je tudi zavzel za naselitev slovenskih beguncev po letu 1945 v Združenih državah. Ni bil mož solza, ampak mož dejanja. O njem je dejal že pokojni slovenski pesnik Ivan Zorman: Je proizvod dveh svetov. Od svojih slovenskih staršev je podedoval najboljše poteze starega sveta: poštenost, delavnost, gostoljubnost, in ljubezen do vsega lepega. Od svoje rodnice Amerike pa je prejel odlično lastnost svobodnega tekmovanja, iznadljivost, zaupanje v samega sebe in duha demokracije.

50-letnica Glasbene šole v Kranju

S slavnostnim koncertom je minuli teden praznovala Glasbena šola v Kranju 50-letnico svojega obstoja, odkar so jo leta 1908 ustanovili rodoljubni slovenski kranjski meščani, takrat združeni v Čitalnici, sredi narodnostne borbe. Čitalnica sama pa je bila ustanovljena še dobrih 50 let prej, namreč leta 1863 ter postala ognjišče narodnega prebujenja v naglo rastočem industrijskem mestu onstran Karavank. Kmalu po ustanovitvi je Glasbena šola imela že 100 učencev in čez nekaj let so že imeli godalni orkester. Do prve svetovne vojne je šola bujno cvetela. Šola je dosegla nekaj lepih uspehov, med katerimi velja posebej omeniti veliki koncert leta 1936 v dvorani Union v Ljubljani. Prva svetovna vojna je njeno delo prekinila, prav tako tudi druga, toda vselej je bila obnovljena. Sedaj šteje 296 učencev.

Grdinov trg v Clevelandu

Na predlog mestnega svetnika slovenskega rodu Johna Kovačiča v Clevelandu (USA) je mestni svet sprejel sklep, da se bo v Jugoslovanskem kulturnem vrtu, ki obstoji ondi, poseben trg imenoval Grdinov amfiteater. Pokojni Anton Grdina je vse svoje življenje posvetil vzdrževanju slovenske kulturne in narodne zavesti med ameriški Slovenci. Mnogo pa je storil tudi za napredek mesta Cleveland, ki mu je s tem tudi po smrti izkazalo svojo čast.

Pamet je boljša kot žamet

V listu »Med nami povedano«, ki ga izdaja za slovenske delavce v Porurju č. g. dr. Zdešar v Essenu, poroča mlad slovenski rudar o zgodbi iz tamošnjega življenja:

»Greš z menoj tekmoval, kdo bo prej skozi te cevi prilezel?« sem vprašal sodelavca Nemca.

»Grem«, je dejal oni. In že sva odpasala luči, (ki jih nosijo rudarji s seboj pod zemljo) in bluze. »Da pogledam«, je še pristavil in že po treh urah lezel v eno izmed dveh vrst cevi katerih premer je meril 50 cm, dolgi pa sta bili kakih 20 metrov. »Počakaj, da še jaz notri zlezem«, sem dejal in pri tem praskal ter razbijal po cevi, kot da se plazim. Videl pa me ni, ker on je bil že ves notri. »Pripravljen?« je vprašal prijatelj Jože, ki je bil določen za sodnika, »ena, dve, tri«, je štel in komaj zadrževal smeh.

Tristo medvedov, kako se je ta človek gnal po cevi in zlepa nikamor ni mogel, saj se ni imel kje oprijeti. Jaz pa sem korakal vzporedno in razbijal po drugi cevi tik pred njim, kar je Nemca še bolj podžigalo. Ves znojen se je prikazal na nasprotnem koncu, kjer sem ga pa že pričakoval. Že itak črn kot zamorec je še ves prah omedel in, če ne bi vedeli, koga smo notri spustili, ga ne bi več prepoznali. Le škoda, da gre osel le enkrat na led, kot pravi narodni pregovor, ker tokrat smo se nasmejali od solz.

KULTURNI OBZORNIK

„Meddobje“ 1959 št. 3

Ob prebiranju pravkar izšle 3. številke kulturne revije »Meddobje« 1959, človek kmalu spozna, da je ta zvezek nov dokument slovenskega kulturnega ustvarjanja najvišje kvalitete. Na 59 straneh drobne tiska je izbrana žetev klenega zrna. Pavel Krajnik podaja duhovni prerez Pasternakovega romana »Dr. Živago«, ki je v zvezi s podelitvijo Nobelove nagrade temu ruski pisatelju ter nasiljem, ki so ga izvršili sovjetski oblastniki nad tem brez dvoma vrhunskem ustvarjalcem, zbudil svetovno zanimanje in ogorčenje. Krajnikov prikaz se namerno vzdržuje vseh političnih in senzacionalističnih prijemov, pač pa gre v globino te svojevrstne knjige. V njej najde jedro vernosti, tiste naravne in neposredne vernosti, ki je tako globoko vsajena v rusko dušo. Prek svojega glavnega junaka dr. Živaga Pasternak »velikodušjem in smelostjo razkriva vsem nevednim in hudobnim korenine strašne bolezni naše dobe, največjo stisko naših dni: nasilje nad dušami. Kaže tudi rešitev. Poleg krvave boljšeševske revolucije je možna še druga, nekrvava revolucija duhovnih, Bogu zvestih ljudi in njim pripada bodočnost. Zakaj samo oni pripravljajo v srcih brez najmanjšega nasilja, potrpežljivo, skrivnostne spremembe, trajne in globoke, iz katerih bo morda res nekoč zasijala svoboda mnogih duš na tej prelestni zemlji.»

Robert Mazovec se kritično bavi z dvema slovenskima knjigama o Ameriki, ki sta izšli v Sloveniji, in sicer »Neznanje Ameriko«, ki jo je spisal Božo

Škerlj in »Amerika in ameriška Slovenija« Antona Melika. Ocena je podrobna, stvarna in jasna. Zanimiv poučen in pregleden je prikaz moderne nemške literature izpod peresa Alojzija Šuštarja. Pisan je z velikim literarnim in solidnim katoliško filozofskim znanjem, vendar pa z duhovno širino in spoštovanjem do nazorov drugih, ki je dana samo svobodnim ljudem. Načelnega značaja je jasno dognano razmišljanje Ivana Ahčina o »Svobodi in demokraciji«.

Leposlovni del prinaša liriko Milene Šoukalove, posvečeno pokojni materi. Rafko Vodeb je prispeval pesem o Kresnici, v kateri se pesnik iz brezdušja moderne tehnike vrača z ljubi stari naravni svet. Zanimiva tema, drzna sočudenja, dognana misel, gladek in gibek verz. Valentin Humar je novo pesniško ime v »Meddobju«, vendar njegov »Večerni pogovor« razodeva dozorelost. Preseneča nova, a stilistično povsem neoporečna raba jezika, ki kaže, da si izrazne možnosti jezika neizčrpne, kadar ima srce kaj povedati. Dve kratki, a izbrušeni črtici Vinka Beličiča ter odlomek iz romana Ruda Jurčeca »Ljubljanski triptih« in ena zgodba Franke Bulviča kažejo, kako na široko je razpredeno danes slovensko ustvarjanje. Beličičevi fini, izbrušeni, a mehki črtici se odigravata v družinskem domu v Trstu, Jurčecova psihološko ostrta črtica (péro mu je secirni nož) se godi med Ljubljano in Buenos Airesom, Bukvičeva črtica pa v Združenih državah. Vladimir Kos je prispeval razmišlja-

Akademija — prvi javni nastop Slovenske gimnazije, je bil prodoren uspeh:

Mladina, naše veselje, naš ponos, naše upanje

Z bogato in pestro akademijo je v Kolpingovi dvorani minulo soboto Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu prvič stopila pred javnost in pokazala zbranim predstavnikom oblasti, staršem in povabljenim gostom to, kar so jo vzgojitelji naučili v dveh letih obstoja tega učnega zavoda, ki so si ga rodovi želeli, mi pa doživeli. — Naslednji dan, v nedeljo, pa je prihitelo naše ljudstvo iz Roža, Podjune in Zilje v isto dvorano, kjer se je ponovitev akademije razvila v prisrčen družinski in ljudski praznik. Bil je dan veselja, srečanje starega in mladega rodu, praznik, kot jih je našemu ljudstvu malo usojenih, a zato toliko lepši in prisrčnejši.

Prišli so zastopniki oblasti

Sobotno akademijo so počastili s svojim obiskom mil. g. prelat dr. Blüml kot zastopnik škofa krškega, kanonik g. Zechner, deželni šolski nadzornik za srednje šole, dr. Arnold s soprogo, dvorni svetnik ravnatelj dr. Lorenz s soprogo, jugoslovanski generalni konzul g. Trampuš s soprogo ter vrsta drugih odličnikov. Po državni himni je prisotne pozdravil v obeh jezikih ravnatelj novega učnega zavoda višji študijski svetnik dr. Joško Tischler, ki je v kratkih besedah orisal nastanek šole. Nato se je ravnatelju nemške realne gimnazije, s katero slovenska deli prostore, zahvalil za korektno sodelovanje in pomoč pri urejanju ne baš lahkih vprašanj, ki se pri poslovanju šole vedno znova pojavljajo. Naznanil je tudi vest, ki jo je pravkar sporočil deželni šolski nadzornik dr. Arnold, da bo odslej za učence Slovenske gimnazije tudi na razpolago športno igrišče.

Pester in živahno izveden program

Sporod akademije je s spremnimi besedami v obeh jezikih tolmačil prof. Franci Inzko. Najprej je v imenu profesorskega zbora izrazil zahvalo ravnatelju dr. Tischlerju za ves njegov trud tako pri ustanovitvi šole kot pri njenem vodstvu v zadnjih dveh letih. Ravnal se je po geslu: Ne kar more, kar mora, je mož storiti dolžan. In zato uspeh tudi ni izostal. Pred dvema letoma je Slovenska gimnazija bila otrok, ki so mu mnogi prerokovali smrt še pred rojstvom, toda božja pravica je zmagala. Narava je bila močnejša od zlobnih spekulacij nekaterih in tako lahko danes prikazemo javnosti novo mladino, ki se vzgaja v ljubezni do rodne grude, do izročil prednikov, obenem pa se pripravlja na naloge jutrišnjega dneva, v duhu ljubezni med sobraty in deželi. Zato se uči obeh deželnih jezikov, poleg tega pa še latinščine, grščine, angleščine in ruščine, je dejal prof. Inzko.

Od točke do točke je rastlo navdušenje v dvorani, kajti program akademije je zdaleka presegal raven splošnih šolskih proslav. Zvrstile so se pesmi deškega, dekliskega mešanega in celo moškega pevskega zbora. Da, moškega, kajti čeprav mladi po letih, je iz fantovskih grl zadonela moška pesem, znamenje, da je naš rod — rod korenjakov. Vrstile so se nemške in slovenske pesmi pa tudi recitacije v obeh jezikih.

Vse zборе je do podrobnosti izbrusil prof. dr. France Cigan, ki je dokazal, kaj zmorejmo strokovno znanje, izkušnja in predvsem velika ljubezen do dela in do otrok. Pri recitacijah je bila opazna zelo dobra in čista izgovarjava v obeh jezikih in prav v tej dovišeni dvojezičnosti je bila ta prireditev nekaj edinstvenega. Mladina, ki bo iz te šole izšla, bo v resnici dobila na življenjsko pot zaklad znanja, ki njenim očetom ni bil dan in se bo prav gotovo dobro znašla v življenju, kajti doma bo v dveh jezikih, poznala bo dve polnovredni evropski kulturi. Ljubila bo svoje in spoštovala pa tuje, sodbe pa prepuščala Bogu, kot je lépo izrazil četrtošolec v recitaciji Goethejeve »Lebensregel«, slovenski sošolec pa mu je odgovoril z Gregorčičevo »Življenje ni praznik« ampak delaven dan!

Pa tudi za vedrost je bilo poskrbljeno. »Zdrav duh v zdravem telesu« je bilo geslo izborne in originalno zamišljene telovadne točke, v kateri je prof. Kuper pokazal svoje znanje, fantje pa korajžo, moč in gibčnost. Pozabiti pa ne smemo še druge telovadne točke »Dviganje uteži«, ki je po naznanilu na tej srednji šoli »prost predmet«, pokazala je pa, da je pri šolskem delu treba biti sicer resen, tu pa tam pa mora biti vmes vpletena tudi urica šale in zabave.

„Žive naj vsi narodi!“

Višek prireditve je bil zaključni mešani zbor, ki je zapel Volaričevu pesem o »Veseli družbi«, Haydnove »Intervalle«, Premrlovo »Dvignimo skupni krog«, razigrano »Če študent na rajžo gre«, na koncu pa še mogočno Premrlovo »Zdravljico« po Prešernovem besedilu. »Žive naj vsi narodi« je donela pesem iz mladih grl. Žive naj, in sicer v medsebojnem sporazumevanju in spoštovanju, to je geslo mladine, ki se šola na slovenski gimnaziji.

Uradni gostje in navzoči nemški časnikarji so izrazili pohvalo in priznanje nad visoko ravni prireditve.

V posebni dvorani je bila z okusom in znanjem pripravljena razstava ročnih in risalnih del, ki delata čast ne le pridnim in spretnim učencem in učenkam, ampak tudi obema strokovnima učiteljema prof. Janji Zwitter in arhitektu Osvaldu. Obsegala je številne vrste ročnih del, pri katerih so učenci pokazali izvežbanost in spretnost pri obdelavi najrazličnejših snovi, od lesa,

mašca pa do tkanin. Tudi razstavljene risbe in podobe presenečajo po fantaziji in iznajdljivosti pri izvedbi.

Mladina je akademijo ponovila v nedeljo popoldne. Iz Podjune, Roža in Zilje so prihiteli naši ljudje in napolnili Kolpingovo dvorano do zadnjega kotička. Opogumljeni po uspehu prejšnjega dne so fantje in dekleta to pot še z večjo korajžo in zagonom izvajali svoje točke, saj je vsakdo imel v dvorani očeta, mamico, sorodnika in znanca, ki ga je gledal in občudoval. Najlepša točka je bil živi venec narodnih noš, v katerem so zorne dečve

MIRKO JAVORNIK:

Dr. Janez Bleiweis, „oče slovenskega naroda“

Lani je preteklo 150 let od rojstva moža, ki so mu Slovenci, sicer tako radodarni v laskavih političnih pridevkih — kakor voditelj in podobno — doslej edinemu dali naslov »oče slovenskega naroda«. Ta naslov je sicer poznejšim, politično ter ideološko ali vsaj skupinsko prizadetim ocenjevalcem njegovega dela služil bolj ali manj za ironijo, toda kdor skuša nepristransko pregledati čas in razmere, v katerih je ta mož živel, ter delo, ki ga je navzlic obojemu opravil, bo moral priznati, da to častno ime le ni bilo tako nezasluzeno.

Mož, kateremu velja ta opomba, je dr. Janez Bleiweis — Trsteniški, ki se je rodil 19. novembra leta 1808 v Kranju, umrl pa deset dni več kakor tridesetleten let pozneje v Ljubljani. Po šolah in poklicu je bil doktor zdravilstva, magister porodništva, diplomiran živinozdravnik, profesor te vede in sodne medicine na medicinskem in kirurškem učilišču — danes bi rekli fakulteti —, ki smo ga imeli v Ljubljani že pred sto tridesetimi leti. Zadnjih 32 let življenja pa je bil še ravnatelj podkavske in živinozdravniške šole v slovenski prestolnici, deželni živinozdravnik, ravnatelj porodnišnice in drugo.

To bi bila, recimo, poklicna plat njegovega življenja, ki mu je zaradi strokovne sposobnosti in požrtvovalnosti, s katero je svoj posel opravljal, prinesla nemalo spoštovanja in ljubezni pri preprostem ljudstvu. To spoštovanje je seveda nujno dobivalo pozneje izraza v političnem priznanju, ki ga je bil Bleiweis dobrih 50 let tako splošno deležen.

Javno delo, ki ga je ta politični in kulturni prvak opravljal v najzanimivejšem, za narodno in splošno zorenje slovenskega ljudstva najvažnejšem obdobju njegove zgodovine, naznačuje dejstvo, da je Bleiweis bil od leta 1842 dalje tajnik tedanje cesarsko-kraljeve Kmetijske družbe za Kranjsko; od leta 1843 dalje urednik »No-

iz Roža, Podjune in Zilje obudile v knjižnem jeziku in narečju podobo prvega koroškega ljudskega prosvetarja Andreja Šusterja-Drabosnjaka. Preteklost se je v »rajmah«, ki jih je zložil pred več kot 100 leti ta »poreden pavr v Korotane« v ustih deklet zčila v apoteozo slovenske preteklosti, sedanjosti in bodočnosti.

Ob zaključku je predsednik Društva staršev dipl. trg. Janko Urank dejal: »Ko smo vam, gospod ravnatelj in gospodje profesorji, zaupali svoje otroke, smo to radi storili, ker smo vedeli, da smo jih dali v dobre roke. Današnja akademija nam je pokazala, da smo prav storili. Obenem pa je tudi dokaz, da naš narod živi naprej v tej mladini, ki je naše veselje, naš ponos in upanje.«

Ko smo se razhajali, so nam oči žarele, bile so pa tudi — rosne.

vice; od 1850 do 1868 slovenski občinski svetovalec v Ljubljani; od 1861 osemkrat državni poslanec slovenskih kmetov iz ljubljanske okolice in dunajski poslanski zbornici; potem deželni odbornik in nekaj let namestnik deželnega glavarja za Kranjsko. Pri ocenjevanju Bleiweisove osebnosti, njegovih prizadevanj, zaslug in napak je treba upoštevati čas in razmere, v katerih je delal in živel. Prišel je v Ljubljano leta 1842, torej pet let pred uradnim izidom Prešernovih poezij, prve velike in vesoljno veljavne umetnostne stvaritve v komaj nastajajoči slovenski književnosti, ki pa jo je ljudstvo v celoti začelo vredno in zares sprejemati komaj šestdeset, sedemdeset let pozneje. Res smo že pred tem imeli Cojzov krog, Vodnika, Linhart, Čopa, »Pisanice«, in »Čebelico«, a vsa ta zavirljiva in občudovanja vredna kulturna ter umetniška dejavnost je bila omejena žal na ozek, dasi izbran krog razumnikov, ki so miselno daleč preraščali čas in okolje, v katerem so živeli. Ljudstvo je bilo še v glavnem podzavestna, zgolj po živem izročilu in usodi povezana skupnost brez pravega, splošno veljavnega knjižnega jezika in celo brez enotne pisave. Da je ta skupnost v šestdesetih letih Bleiweisovega življenja postala nacionalna in miselna enota, zavedajoča se svoje pravice do življenja, do krojenja lastne usode, do mesta v družini evropskih narodov ter do odločanja v njej, skratka k temu, da so Slovenci postali politično zaveden narod, je nedvomno v veliki, morda odločujoči meri prispevalo delo moža, ki so mu dali doslej edinkrat naslov svojega narodnega očeta.

Bleiweis kot kulturni vzgojitelj in kot splošni javni delavec ni bil revolucionar ali oče zgodovino pretresujočih zamisli in nastopov. Bil je stvaren mož, včasih morda prestvaren, kar mu je že tedaj, še bolj pa po smrti, prinašalo očitke oportunistične.

(Dalje na 8. strani)

FRAN ERJAVEC, Pariz:

241

KOROŠKI SLOVENCİ

(III. del)

Seveda so sedaj tudi Prusi takoj nehali rožljati z mečem, južnonemške državnice so hitele še poglobljati svoje zveze s Francozi, tretje protifrancoške koalicije je bilo konec in Avstrija se je znašla vnovič potolčena na vseh frontah in popolnoma osamljena na evropski celini. Vse nesreče je bila kriva predvsem nesposobnost vlade in cesarjevih generalov, a razočarano prebivalstvo je govorilo o izdajstvih in podkupovanjih. Cesar Franc I. je seveda uvidel, da je vsako nadaljevanje vojne nemogoče, zato je želel le čimprej skleniti mir. Dne 24. XII. 1805 je poslal k Napoleonu Cobenzla in Colloreda, ki sta dva dni nato podpisala mir v Bratislavi. Napoleon je hotel ob tej priliki dokončno zlomiti avstrijsko moč, zato je bil mir jako trd: Avstrija je izgubila petino svojega ozemlja, morala je odstopiti Italijanskemu kraljestvu Benečijo s Furlanijo, Dalmacijo, Istro in Goriško do Soče tako, da je ostala sploh odrinjena od Jadrana, dalje Bavarski, Tirolsko s Predarlško, ostale svoje predele v južni Nemčiji pa raznim tamošnjim knezom, tako da je bila sedaj popolnoma izrinjena iz vse Italije in iz vse Nemčije. Za odškodnino je dobila le Salzburško (z Berchtesgadnom), ki se je šele sedaj prvič združila z Avstrijo (tamošnji nadvojvoda Ferdinand Toskanski je pa dobil v zameno sedularizirani Würzburg). Razen tega so odvedli Francozi tudi ogromen vojni plen (samih topov 2000) in dobili 100 milijonov vojne odškodnine. Bavarska in Württenberška sta bili povzdignjeni v kraljevini ter sta z Badensko vred pretrgali vse

nadaljnje zveze z Nemčijo, 16 porenskih nemških držav se je združilo v »Porensko zvezo« pod Napoleonovim pokroviteljstvom, a Prusijo je skušal pridobiti na svojo stran s tem, da ji je prepustil Hanover, ki je bil dotlej last angleškega kralja. Tako se je klavrno zrušila vsa tretja protifrancoška koalicija in Anglija je ostala vnovič popolnoma osamljena.

Na Dunaju so uvideli novo politično stvarnost. Nemški knezi so vsi kratko in malo zapustili svojega lastnega cesarja, ki je ostal navezan edinole še na svojo lastno rodbinsko posest, t. j. na Avstrijo. Glede na to je sedaj (6. VIII. 1806) ponižani cesar Franc II. odložil nemško cesarsko krono, ki jo je nosilo pred njim 19 Habsburžanov, in ostal le avstrijski cesar Franc I. Celih 1006 let (izza Karla Velikega) obstoječe rimsko-nemško cesarstvo je proglasil za ugaslo. Ker so bile pretrgane itak vse organske vezi med posameznimi nemškimi deželami, je pomenjal ta proglas le potrditev dejanskega stanja. Z dokončno zrušitvijo nemškega rajha se je pa zrušil tudi ves dotedanji evropski državopolitični red. Z nemškim cesarskim dostojanstvom je ugasnilo tudi najvišje posvetno dostojanstvo vsega krščanstva in večina nemških knezov se je sončila le še v Napoleonovi milosti. — V januarju l. 1806 se je vrnil Napoleon v Pariz, kjer so ga sprejele velikanske množice z nepopisnim navdušenjem in tiste dni je umrl tudi njegov najljutejši nasprotnik angleški ministrski predsednik Pitt.

Korošci tudi v strašni poraz pri Slavkovem niso hoteli verjeti, dokler jim niso same določbe premirja potrdile tega poraznega dejstva. Toda zasedena je bila tudi Koroška še pred navedeno bitko. Francoski poveljnik na italijanskem bojišču, maršal Masséna, je namreč polagoma sledil umikajoči se armadi nadvojvode Karla, boječ se, da bi mu Avstrijci s Tirolske ne udarili za hrbet. Čistil je v Benečiji razne avstrijske oddelke, naprej

pa poslal le svojega konjeniškega generala Lacourja, ki je prodril do Trbiža in potem od tam opazoval položaj. Ta je potem dne 23. XI. vkorakal v Beljak in mu takoj naložil 25.000 frankov vojne kontribucije, od katere so pa mogli Beljačani v naglici zbrati le 10.000 Ker so avstrijske čete dne 25. XI. zapustile Celovec, je vkorakal dva dni nato (27. XI.) v mesto oddelek francoskih dragoncev, prišedših iz Beljaka. Ustavil se je na Novem trgu in tu sta ga sprejela škof Salm in deželni upravitelj grof Goess ter poudarjala, da se bo prebivalstvo mirno pokorilo danim ukazom. Francoski podpolkovnik je vzel to zagotovilo z zadovoljstvom na znanje in že naslednji dan sta vkorakala potem v Celovec še dva šibka francoska konjeniška polka, toda en del je takoj odjahal dalje proti Brežam, da bi dobil zvezo s francoskimi četami na Štajerskem. Te francoske konjenike je pri gradu Zwischenwässern v krški dolini napadel oddelek avstrijskih lovcev, vendar so ga Francozi hitro uničili. To je bila pa tudi edina praska, do katere je prišlo na koroških tleh v tej vojni, ki ni trajala niti dva meseca.

Ker so Gradec že dne 11. XI. zasedli Francozi, je ostala Koroška seveda odtrgana od svojega pristojnega gubernija. Avstrijske oblasti so še pravočasno zaslutile nevarnost, zato se je vršilo že nekaj dni poprej pri guberniju posvetovanje, na katerem je bilo sklenjeno, naj se v primeru sovražne zasedbe sestavi v Celovcu posebna deželna upravna komisija pod predsedstvom grofa P. Goessa, a v komisijo so bili poklicani gubernijski svetnik baron G. Ankershofen, kresijski glavar Rehbach, član stanovskega odbora grof F. Egger, stolni dekan Türük, policijski ravnatelj Pausinger, kresijski komisar Fradenegg in še nekateri drugi. Prvič se je sestala dne 14. XI. in je vodila deželno upravo do odhoda Francozov. (Dalje prihodnjic)

ST. RUPERT PRI VELIKOVCU

Letos ste izvedeli že marsikaj veselega in žalostnega iz naših krajev, iz Ricinje in Orličje vasi. Danes vas hočem v duhu peljati v drug lep kraj naše fare, to so Vinogradi; pristno, lepo domače ime, kaj ne da? Kar moram najprej omeniti, je to, da je z Vinogradov čudovito lep razgled po dolini, katere lepoto opeva naša domača pesnica Milka tako ganljivo: Oj Podjuna, kako si lepa! Z vrha Vinogradov pa vidimo celo k vam v Celovec in na Vrbsko jezero. Kadar se peljete iz Celovca dol po klancu proti Velikovcu, obrnite svoj pogled na levo, pa vas bodo s tistih bregov izmed zelenih travnikov in sadnega drevja pozdravljale sicer bolj majhne in skromne, toda čedne in prijazne hiše: to so Vinogradi. In kar vam hočem danes prav za prav kot novico povedati: domala vse hiše na Vinogradih so bile v novjšem času, večinoma šele v zadnjih 5 ali 6 letih, nanovo zgrajene ali vsaj povečane, nadzidane in prenovljene. Nekdo je prerokoval, da se v našem modernem času nihče ne bo hotel več mučiti z obdelovanjem trde zemlje po strmih bregovih; vendar ni povsod tako. Tudi tukaj pri nas se je zdelo marsikomu nerazumljivo, da so se Vinograjčani odločili, obnoviti svoje domačije na istih trdih in težko dostopnih tleh. Zato pa je ljubezen in zvestoba do rodne zemlje in do domačega kraja, ki so jo naši mali gorski kmetje na Vinogradih s tem izpričali, gotovo vse hvale vredna.

Naj vam naštejemo še posamezne domove: Ob vznožju Vinogradov je po domače Kuštrov dom; tam je v vojnem letu 1942 pogorelo in so bili primorani, postaviti novo hišo. Prav na vrhu se pravi po domače pri Hubelniku. Poslopje je bilo že tako trhlo, da ni preostalo drugega kot ga nanovo zgraditi, kar se je zgodilo tudi še med vojno l. 1943. Tam je nova hiša skrbno gospodinja takorekoč stala življenje, kajti vsled velikih naporov pri zidanju je mati nevarno zbolela in umrla komaj 50 let stara. Pri pd. Dularju je po vojni tudi ogenj vpepelil staro hišo, na mesto nje so postavili dve novi. Potem pa je bilo, kot da bi se vseh posestnikov polastil nov duh podjetnosti: po vrsti so v zadnjih letih, seveda z velikim trudom in žrtvami, zrastle novi domovi pri pd. Petricu, Pušniku,

Pri nas na Koroškem

Ambrušu in nazadnje letos še pri štantmanu; pri pd. Križnu pa so staro hišo vzdignili za eno nadstropje, pri Ovšniku pa tudi, kakor se zdi, nekaj prenavljajo in povečavajo. Prav spodaj ob vznožju si je zraven že prej zidane pd. Nacejeve kajžice postavil ličen domek za svojo družino cestar Komposch. Skoraj po vseh hišah že sveti električnik. Naj bi svetila tod vedno tudi luč sv. vere! To je nekaj najnovejše zgodovine Vinogradov. Svoje poročilo sklenem s svežo novico: V nedeljo, 7. 6., je obhajal svojo poroko najmlajši sin iz Hubelnikove družine Jurij Kumer in sicer v št. Lipšu pri Ženeku. Želimo mu obilo sreče.

SELE

(Nesreča z motornim kolesom)

V nedeljo 7. junija dopoldne se je vozil Hanzej Kelih, pd. Mlakarjev, s svojim motornim kolesom. Na sedežu za njim je sedel Marko Oraže, pd. mladi Kvadnik. Vštric Bošnjaka sta se ponesrečila. Pri padcu si je

prvi zlomil ključnico, drugi pa pretresel možgane. Rešilni avto je oba odpeljal v Celovec v bolnico. Želimo jima, da se kmalu ozdravljena vrmeta domov. Vsi motoristi naj bolj upoštevajo stari pregovor: naglica nikoli ni dobra!

ST. JANŽ V ROŽU

Na binkoštni ponedeljek smo v št. Janžu spet imeli ohcet. Cili Lapuševa iz Podsinje vesi je na dan obljubila večno zvestobo Frideju Partlu iz Bistrice v Rožu. Ženina je imela že delj časa izbranega, vendar je menda počakala nekoliko s poroko za to, da dobi od sestre, ki se je bila omožila pred nekaj tedni (o čemer smo svojčas že poročali), zadevne nasvete in pojasnila. Ta so morala bržkone biti ugodna, da se je tudi Cili odločila za ta korak. Bilo srečno!

Materinski dan smo letos obhajali bolj pozno. Zadnjo nedeljo v maju, ko smo za eno leto zopet vzeli slovo od majniške Kra-

ST. JAKOBSKA IGRALSKA DRUŽINA

V A B I

na izredno lepo igro

„Oislavina odpoved“

v 5 dejanjih, ki bo v nedeljo, dne 14. VI. 1959 ob 8. uri zvečer na dvorišču župnišča v št. Jakobu v Rožu.

Ta igra je visoka pesem požrtvovalne ljubezni poljske plemkinje Vislave. Godi se v času poljsko-švedskih bojev. Plemeniti Vislava ljubi grofa Januša, toda Janušev oče, ki je na strani sovražnika Šveda, ne mara slišati o tej zvezi ničesar. Po težkih dogodkih, ko se zdi, da bo Vislava le dosegla svoj cilj: bogastvo in časten naslov in s tem srce Januševo, pa zve, da se je Januš vdal pritisku očetovemu in da se je odločil za drugo.

Zdaj se pokaže veličina Vislavine ljubezni, da se odpove ženinu in hoče samo služiti DOMOVINI, BOGU in REVEŽEM!

VRBA

(Letoviščar utonil v jezeru)

Minulo nedeljo je v Vrbi naše jezero zahtevalo prvo žrtev letošnje kopalne sezone. Z neko potovalno družbo je prišel iz Gradca z avtobusom tudi 19-letni zavarovalni uradnik Günther Steininger, ki se je nato z nekaterimi prijatelji šel kopat in kljub prepovedi potovalnega voditelja izplaval daleč ven na jezero. Nenadoma so njegovi kopalni tovariši videli, kako je Steininger pomolil obe roki iz vode, nato pa je zginil v valovih. Na klice na pomoč je prihitelo na kraj, kjer je izginil fant iz Gradca, več odraslih in izkušenih plavačev, toda o Steiningerju ni bilo več sledu. Šele po dveh dneh iskanju so ga nato potegnili iz vode reševalci in požarna bramba iz Ribnice. Zdravnik je ugotovil, da je mladeniča v vodi zadela kap.

RINKOLE

Zadnjo nedeljo majnika se je Užnikov Markej Sadjak oženil, nevesto si je pa izbral Traudejo Riepl, Jurjevo iz šmarješke fare pri Velikovcu, od koder je tudi njena sestra Nežej, ta mlada Lesjakija v Rinkolah, tako da se zdaj obe Sadjak pišeta. Ženin kakor nevesta sta oba iz vernih slovenskih družin. Traudej je bila tudi v gosposdinjski šoli v št. Rupertu.

Poročne obrede z mašo so opravili domači g. župnik Srienec, svatba je bila pa na Blatu pri Stefanu, kjer jim je Pepka pripravila prav okusno pojedino. Bilo je brez godbe in hrušča, ker se je letos brat Jurij v Kapli smrtno ponesrečil.

Bog daj da bi bila zvesta žena svojemu možu in postrežljiva pomočnica starim bolnim staršem, Markej pa, da bi jo rad imel.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 15. 6.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. 30 minut s triom in kvartetom Blumauer. 17.55 Za našo vas. — TOREK, 16. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Melodije za te in za me. — SREDA, 17. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Domači vit. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 18. 6.: 14.00 Poročila, objave. — V juniju leta... (Kulturni koledar). — PETEK, 19. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Akustični mladinski list. (10) — SOBOTA, 20. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Iz znanih operet.

Avstrija je dežela z najvišjimi davki na svetu, ugotavlja pred dobrim tednom izdana statistika Organizacije Združenih narodov v New Yorku. Sledijo ji Zapadna Nemčija, Francija in Luksemburg. Te države imajo preko 30-odstotno obdavčitev narodnega dohodka, dočim doseže celo v Združenih državah, Veliki Britaniji, Švedski in Norveški obdavčitev le 25 do 29 odstotkov. Najnižje davke na svetu imajo Indija, Južna Koreja in Filipini.

Akademija Slovenske gimnazije v nemškem tisku

Celovski dnevnik so posvetili obširna in v prijaznem tonu pisana poročila o akademiji Slovenske gimnazije, o kateri prinašamo podrobno poročilo na 3. strani našega lista.

»Die Neue Zeit« z dne 7. junija piše med drugim: »Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu se nahaja sedaj v drugem šolskem letu in je sedaj prvič stopila pred javnost. V soboto, dne 6. junija, so imeli starši možnost, da v okviru akademijske prireditve vidijo in slišijo dosežke 135 dijakov in dijakinj, ki obiskujejo štiri razrede... Bogati program akademije v obeh jezikih je vseboval poleg deklamacij, pevskih zborov (pod vodstvom prof. dr. Franca Cigana), dvogovorov tudi deklisko rajanje in izrez iz telovadne ure. V slovenskih in nemških deklamacijah, v katerih so dijaki pokazali, da oba jezika dobro obvladajo, so prišli do besede tako nemški kot slovenski pesniki. Z akademijo je bila zvezana tudi razstava risb in ročnih del učencev, ki ji visoke ravni ni moč odrekati.«

»Volkszeitung« z dne 9. junija pa pravi med drugim: »Program, ki so ga izvedli dijaki in dijakinje, je bil zelo spretno sestavljen. Po državni himni smo slišali deklamacije pesmi v nemščini in slovenščini, dekliske in fantovske pevske zборе ter videli telovadna izvajanja, ki so bila zabeljena s humorjem. Velikega odobravanja so bila deležna predvajanja dečkov in deklic, ki obiskujejo sedaj štiri razrede obsegajočo šolo; poleg tega so pa ti na okusno prirejeni razstavi še pokazali svojo risarsko in oblikovalno nadarjenost. V celoti je bila prireditev tako pričevanje, da se koroški Slovenci priznavajo k avstrijski državi, kakor tudi strpnosti v Avstriji.«

Z molkom je prireditev prešel komunistični dnevnik »Volkswille«, ki je pred nekaj tedni skorajda z naslodo pisal o morjenju Slovencev med zadnjo vojno. Menda mu slovenski napredek v času miru ni toliko po volji, pa izven volilnih dob ga očividno Slovenci itak ne zanimajo.

ljice in božje Matere, smo istočasno počastili tudi naše zemske mamice. Polna je bila Tišlerjeva dvorana, kamor so nas bili povabili naši mali. Z ljubeznijo smo sledili deklamacijam in pesmim naših malih. Starejša dekleta so posrečeno podale igro »Njena hči«. Na prireditvi je bilo mnogo hvale materam, moške smo pa zaman pričakovali, da bi padla kakšna dobra beseda tudi za nas očete. No, pa je ni bilo ne dobre in ne slabe. Sicer pa je bil to materinski dan in naj imajo naše ženske tudi svoje veselje. Prireditve naših malih in Farne mladine pod vodstvom č. g. župnika nam je nudila marsikaj lepega, zato smo je bili res veseli.

CELOVEC

(Angleško potniško letalo pristalo v Celovcu)

Minulo nedeljo popoldne je na letališču v Annabichlu pristalo prvo redno potniško letalo angleške družbe BEA (British European Airways), ki bo odslej v poletni sezoni dvakrat na teden vzdrževalo zvezo med Koroško in Londonom. Ob pri-

Prizori s prve akademije Slovenske gimnazije v Celovcu: Fantje pojo / Dekleta rajajo

(Foto Domajnko, Borovlje)

Nujna dela na polju v juniju

Na krompirjevih nasadih nadaljujemo ista dela, kot smo jih vajeni že od prejšnjega meseca. Krompirjeve nasade negujemo torej še nadalje z njivskim česalom in okopalniki. Ti ukrepi niso važni samo za zatiranje plevela, ampak pospešujejo tudi zrelost tal. Če pravilno uporabljate orodje za nego krompirišč, je vsako drugo ročno delo odveč.

Pred krompirjevo plesnijo se je treba varovati z večkratnim škropljenjem. Zatiranje krompirjeve plesni je zelo važno za dober donos in tudi za ustvarjanje škroba v rastlini. Glede škropljenja velja tole:

1. Prvič škropite, ko se prične krompir dotikati krompirja v vrsti. Takrat je krompirjeva zel visoka kakih 15 cm.

2. Drugič bo treba škropiti kaka dva tedna kasneje. Ravnati se je treba po vremenu.

3. Tretjič škropite dva, oziroma tri tedne po drugem škropljenju, če vreme to dopušča.

4. Da se bo pojavila krompirjeva plesen, je pričakovati takrat, če je krompirjeva zel zelo gosta, če je nasad krompirja v zatišju, če pada topel dež in če zastrto nebo ter brezvetrje ne dopuščajo hitrega sušenja nasada.

5. Nikdar ne smete čakati, da postane škoda že vidna. Vselej je treba že prej storiti vse zaščitne ukrepe in škropiti. Bolje je škropiti enkrat preveč in doseči delen uspeh, kot pa zamuditi kako odločilno škropljenje.

Rastlinske škodljivce je treba zatirati

Kot običajno, se tudi letos spet pojavlja na naših domačih vrtovih krompirjev hrošč. Na žalost ravno na domačih vrtovih polagamo na tega nevarnega škodljivca vse premalo pažnje. Tako so prav naši domači vrtovi prava legla tega škodljivca, ki se od tu razširja na krompirjeve nasade. Ne smemo namreč pozabiti, da leti krompirjev hrošč na dan celih 60 km daleč, kar ima lahko za posledico, da okuži tudi še polja in vrtove, ki doslej še niso bili okuženi s tem škodljivcem. Krompirjevega hrošča je sorazmerno lahko zatirati. Treba je samo vzeti kak Gezarol ali drug insekticid, ki učinkuje na grizljiv mrčes, in ga škropiti po rastlinah. Če ni pri roki brizgalnica, je dobra tudi navadna škropilnica za zalivanje

vrta. Važno je vedeti, da proti krompirjevemu hrošču ne zaležejo sredstva, ki so narajena na bazi E 605 in Metasystox.

Na vsak način pa je treba kupovati sredstva za zaščito rastlin le v originalnih zavitkih in se natančno ravnati po navodilih. Ta sredstva morajo biti shranjena na takih prostorih, do katerih otroci in osebe, ki ne poznajo učinka teh sredstev oziroma ga podcenjujejo, niso dostopna.

E 605 v prahu ali E 605 v tekočem stanju sta odlični sredstvi proti raznovrstnim listnim ušem, vendar uporaba teh dveh sredstev v mestnih vrtovih ni priporočljiva, ker silno zasmradita vso okolico. Tako smrdljivo sredstvo je tudi Metasystox.

Kmetijstvo v Angliji

Novembra 1956 je britanska vlada predložila parlamentu Belo knjigo o dolgoročnih zagotovilih v kmetijstvu, kateri je sledil osnutek kmetijskega zakona, ki vsebuje ta zagotovila. Novi kmetijski zakon, ki je nadomestil zakon iz leta 1947, nudi nova in učinkovita osnovna zagotovila za pospeševanje kmetijstva.

Splošni cilji britanske kmetijske politike so:

»Pospeševanje in zagotovitev stabilnega in zmogljivega kmetijstva. To naj bo možno proizvajati tisti del živil, ki jih je treba iz nacionalnih vzrokov pridelovati doma, istočasno pa tudi po kolikor mogoče nizkih cenah, katerih višina naj bo še v skladu s primernimi življenjskimi pogoji kmetov in kmetijskih delavcev ter s primernimi donosi vloženega kapitala.

Novi kmetijski zakon pooblašča vlado, da sme določiti in zagotoviti cene gotovim kmetijskim proizvodom in nuditi s proizvodnimi premijami dodatno podporo. Višino podpor bo vlada določala vsako leto po pregledu gospodarskih pogojev in izgledov v kmetijstvu ob upoštevanju vseh za-

devnih činiteljev. Če bi se položaj kmetijstva po mnenju vlade naenkrat spremenil, n. pr. zaradi večje spremembe proizvodnih stroškov, sme vlada izvesti izreden pregled.

Zagotovila se nanašajo na okoli 80 odst. celokupne kmetijske proizvodnje in vrtnarskih pridelkov. Za vse proizvode, ki jih obsega kmetijski zakon, bodo vnaprej dali osnovna zagotovila. Da more izplačati zagotovila cen in izvesti na podlagi sistema za podpiranje cen potrebne kupčije, se vlada poslužuje v slučaju potrebe tržnih zvez proizvajalcev, ki delujejo kot posredovalke.

Stroški za subvencioniranje britanskega kmetijstva so znašali 1958/59 248 milijonov funtov šterlingov in jih bodo naslednje leto zvišali za 3 milijone funtov šterlingov. Te subvencije so zapopadene kot izdatki v državnem proračunu. Letošnja ocena položaja v britanskem kmetijstvu ni zahtevala nobenega pregleda britanske agrarne politike.

Kot vidimo imajo v Angliji, kjer je kmečkega prebivalstva komaj 5 odstotkov, veliko razumevanja za njegove skrbi.

Često je škropljenje proti krompirjevi plesni in krompirjevemu hrošču možno istočasno. Zatiranje krompirjevega hrošča je zakonito določeno. Po sedanjih določilih je predpisano škropljenje vseh s krompirjem, paradizniki in drugimi razhudniki (Nachtschattengewächse) posajenimi parcelami, ki ležijo v premeru najmanj pol kilometra okoli okuženega nasada. Kmetijska zbornica objavi, kdaj je treba škropljenje izvesti. Izvesti pa ga mora lastnik ali njegov namestnik. Lahko se posluži tozadevnih podjetij kot n. pr. združnih obratov za zatiranje škodljivcev.

Kdor škropljenj proti krompirjevemu hrošču ne izvede, ga kaznujejo z globo do 2.000 šil. ali pa z zaporom do 30 dni.

Seveda je samo po sebi razumljivo, da se vsak lastnik polja ali vrta zaveda svojih dolžnosti in bo zato takoj, čim bo zapazil krompirjevca, sporočil to Kmetijski zbornici, orožništvu ali županstvu, da bodo čimprej uvedli ukrepe proti temu škodljivcu. Škropila so na razpolago v vseh zadrugah in trgovinah, ki prodajajo kemična sredstva.

Še preden se zarastejo krompirjeve zeli, je treba zadnjikrat osipati. Ko prične krompir cveteti, mora biti nega dokončana.

Tudi pri žitaricah je treba posvečati posebno pažnjo plevelu. Škropimo s pripravki za rast.

Zanimivo

Po dolgotrajnih pogajanjih glede nove ureditve švedskih agrarnih dohodkov so dosleli sedaj šestletno pogodbo, ki naj postane veljavna letos 1. septembra.

Glede politike cen in dohodkov na Švedskem je treba pripomniti, da so to nalogo prevzele združne zveze, ki vplivajo s svojo centralno politiko nakupovanja in prodaje utrjevalno na domače cene. Združne zveze posredujejo na Švedskem prodajo 98 odst. mleka mlekarjam, 75 do 80 odst. klavne živine, 70 odst. jajc in 60 odst. žitaric. Te združne zveze so organizirane v osrednji organizaciji »Zveza kmetijskih zadrug na Švedskem«, ki zastopa interese kmetijstva pri pogajanjih z vlado glede cen skupno z »Zvezo švedskih kmetovalcev«. Interese kmetijskih delavcev zastopajo sindikati. Pri svojih pogajanjih za utrjevanje cen te zveze lahko računajo na pomoč države, ki jim je dala obširna polnomočja.

Na podlagi dolgoročnega kmetijskega načrta, ki ga je sprejel švedski Reichstag, naj bi bili ljudje, ki so zaposleni v kmetijstvu v bodoče deležni, prav tako kot ostali sloji švedskega prebivalstva, splošnega blagostanja in naj bi imeli tudi iste možnosti za doseg primernega dohodka.

Napačno je...

1. Pincirati prtično sadno drevje na ta način, da kar mehanično odščipavamo vršičke vsem poganjkom. Obdelati je treba vsako vejico posebej in upoštevati pri tem njen razvoj in njen položaj na veji.

2. Čakati z oporami toliko časa, da se pod težo sadja začno lomiti veje. Za opore je treba skrbeti takoj, ko se pričnejo veje upogibati.

3. Trebež, ki pada z drevja, pustiti na tleh. Vse odpadke s sadnega drevja moramo pobirati in odstraniti, da uničimo zajedavce, ki so v njih.

4. Zalivati vsak dan površno. Zalivati je treba temeljito in zato lahko bolj poredko.

5. Zalivati z gnojnico po rastlinah. Z gnojnico zalivamo s cevjo h koreninam.

6. Čebulice tulipanov, hiacint, narcis itd. jemati iz zemlje, ko so listi še zeleni. Počakati je treba, da se posuše, ker so šele takrat čebulice zrele in godne, da jih pobremo iz zemlje.

7. Dalje pustiti brez opore (kola) in privezane. Prvi vihar jih bo polomil.

8. Sušiti čebulice tulipanov, hiacint, narcis itd. na soncu. Ko jih izkopljemo, takoj v senco z njimi. Na zračnem senčnem prostoru naj se presuše.

9. Zalivati z gnojnico ob suši. Le tedaj, ko je zemlja skozi in skozi premočena (po izdatnem dežju), je zalivanje z gnojnico uspešno.

10. Z gnojnico zalivati letošnjo pomlad posajeno sadno drevje. Ker še ni dovolj vkoreninjeno, bi mu gnojnica utegnila prej škodovati kot koristiti.

Šoferski kotiček

ČE DRSI SKLOPKA

Ako pri tem, ko dajete več plina, motor sicer hitreje teče, voza pa ne potegne, je temu vzrok sklopka, ki drsi. Za to so naslednji vzroki: sklopkin vzvod je pretesno nastavljen, sklopka je naoljena ali poškodovana, prevleka sklopke je obrabljena. Ta popravila lahko izvede samo mehanik. Vendar pa ni treba obupati, kajti vozilo pripeljete do doma lahko vkljub temu še z lastno močjo. Voziti je pač treba le z nižjo brzino oz. prestavo in le narahlo dajati plin.

KAKSNE SO PNEVMATIKE NA VAŠEM AVTOMOBILU?

Pnevmatike je treba večkrat pregledovati! Dober vozač vobče zdaj pa zdaj pogleda pnevmatike ter tako zasledi žebelj, ki zračnice še ni poškodoval ali »rano«, ki je morda že globoko zasekala v »meso«. Taka zarezja še ni zelo škodljiva, če se takoj popravi in to je tudi treba, ker se sama ne zaceli. V zarezi se namreč nabira pesek in jo stalno razširja. Ko seže poškodba do platna, začne svoje delo voda: platno segnje in se raztrga tako, da vozač nekoč ugotovi, da je v plašču izrastek, poln »cmok« peska. Če tedaj nastane kvar, ni treba govoriti o »smoli«, kajti prav je samo to, da si vozač prizna, da ni bil dovolj pazljiv.

Včasih pa prejme pnevmatika »smrtni udarec« že pri montaži. Če se zračnica uščične med plašč in platišče, je le vprašanje časa, kdaj bo nastal kvar. Kvar tudi lahko nastane, če je plašč prevelik ter se zato na platišču vrtili, posebno kadar se spelje z mesta ali kadar se zavira. Plašč potegne s seboj tudi zračnico in razumljivo, da se le-ta začne trgati pri ventilu, ki je pritrjen v platišču (Felge).

Če pri hitri vožnji nastane na pnevmatiki nenaden kvar, je treba ohraniti mirne živce. Trdno je treba držati volan, da se prepreči zanašanje in popolnoma napačno je, če se tedaj kar v hipu in močno zavre. Treba si je samo natanko ponazoriti, kaj nastane, če se pri hitri vožnji nenadno zavre s prazno pnevmatiko: plašč s kolesom ni več trdno vezan, ker zračnega pritiska ni več. Pri močnem zaviranju je kolo trdno, plašč pa se tre po cesti in razumljivo je, da se bo plašč zavrtel, vzel s seboj tudi zračnico ter pri tem iztrgal ventil. Mnogo bolje je in škoda je mnogo manjša, če se le nekoliko zavre ter pusti, da se avto izteče; ko se pa ustavi, naj tako tudi ostane, ker prinaša vsak nadaljnji vrtljaj kolesa samo novo škodo plašču, predvsem pa platnu. Sploh je treba vedeti, da je pnevmatika po vsakem kvaru manj vredna.

Kolesa avtomobila naj nikdar ne stojijo v mlakah olja. Kadar stoji avtomobil na prostem, naj se poišče zanj senčen prostor, ker močno sonce za pnevmatike ni koristno. Poleti se namreč pnevmatike zaradi vročine še dodatno vulkanizirajo, kar pa gumiju pravzaprav škoduje.

Najvažnejši pogoj, da ostanejo pnevmatike ohranjene dolgo, je, da imajo vedno predpisan pritisk, to je, da so vedno pravilno napihnjene. Najbolj pnevmatikam škoduje, če so prazne, ker se pri tem potrgajo niti korda in, ko je platno potrgano, pnevmatikam ni več pomoči.

Za varno vožnjo po so dobre pnevmatike nujno potrebne

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete

JOHAN LOMŠEK

ŠT. LIPS, TIHOJA 2, DOBRILA VES
Odplačilo je mogoče na obroke. Zahtevajte cenike, pošljem po želji brezplačno.

Geschäftseröffnung

Wir beehren uns mitzuteilen, daß wir beim

SOŠTAR IN GLOBASNITZ

eine

Gemischwarenhandlung

mit

Teilselbstbedienung

eröffnet haben.

Geschäftszeiten täglich

von 8 — 12.30 und von 15 — 18.30.

Ein großes Warensortiment bietet jedem die beste Einkaufsquelle. Was in Globasnitz nicht lagernd sein kann, wird von Eberndorf zugestellt.

Selbstbedienung und geschultes Verkaufspersonal werden auch Ihre Wünsche erfüllen.

Zum Besuch und Einkauf im neuen A & O-Laden sind auch Sie herzlich eingeladen.

Otvoritev A & O-trgovine

Vsem občanom Globasnice in okolice naznanjamo, da smo otvorili pri

SOŠTARJU V GLOBASNICI

TRGOVINO

z mešanim blagom.

Prodajalna je odprta vsak dan

od 8. — 12.30 in od 15. — 18.30.

V tej novi A in O-trgovini lahko izbirate blago sami.

V ostalem pa bodo postregli naši prodajalci po domače.

Vsi ste prisrčno vabljeni, da se poslužujete te A & O-trgovine.

Telefon

HUTTER

RUTAR

Ljubosumneži

Ljubosumni ljudje so živo nasprotje posebnosti, samotarjev ali čudakov. Kolikor se posebnosti premalo menijo za družino, za ženo ali moža, toliko se ljubosumneži preveč. To in ono je za skupno življenje nezgodno. Poznamo ljudi, ki bi sicer imeli vse odlične lastnosti za dobre zakonce, a imajo nemogočo napako, da so ljubosumni.

Žena ne sme z nikomer govoriti, že je možu preveč, že vprašuje, kaj ima s to osebo. Prav tako je, če je žena ljubosumna na vsako žensko, ki se z njo mož sreča na ulici, v službi, v podjetju, na obisku ali kjer koli. Gorje, če zve, da je mož komu kaj povedal prej ko nji. Saj so malenkosti, a zakaj bi naj bil še kdo na svetu, ki bi to in to vedel, celo prvi vedel. Kaj ima z »onimi«, ali jaz »nisem nič«? V primeru, ki ga Luigi Pirandello popisuje v črtici »Vdovec gre na zrak«, vidimo, kakšno trpljenje povzroča ljubosumna žena možu, ki že ne ve več, kako bi ravnal, da bi njegovo govorjenje in ravnanje ne bilo vedno le narobe. S svojo vedno večjo ljubosumnostjo mu uničuje srečo, tare in hromi dušne in telesne sile.

Ljubosumnež je vse življenje na policijski straži, hoče vedeti za vsak korak svoje »dragega bitja«. Vse mu mora prej povedati, kam gre, zakaj takrat, zakaj ne prej ali pozneje, s kom bo govoril, kaj bo povedal, kako se bo vedel, ali se bo kaj preveč ljubezljivo nasmehnil, kdaj se bo vrnil. In gorje, če se je prej določeni dogodek drugače razvijal, če se ni ob napovedani uri vrnil. Spraševanja in kar zasliševanja ni in ni konec.

Ljubosumnost je najkrutejši preganjalec, kar jih zgodovina pozna: ne obsodi te namreč na smrt, temveč na dosmrtno ječo z nedopovedljivimi mukami noč in dan, pri vsem tem pa zahteva, da mu izkazuješ prisrčno in vročo ljubezen. Tako življenje je prava mora, zlasti v zakonu.

Ljubosumnež nima nič od ljubezni, pa tudi nič od življenja, razen stalnega nemira in »grizenja« sebe in svojega druga.

Ljubosumnež je požrešen, vse bi rad sam »snelele«, nikogar ne more videti poleg sebe. Tudi svojega druga, ki zanj »ves gori«, bi najraje kar snedel, ker le potem bi bil varen, da ni pri kom drugem, da ni komu drugemu bližji.

Ljubosumnost je najbrezobzirnejši divji lovec: vso divjačino hoče poloviti v svoje zanke, pa ne zato, ker jo morda rada ima, temveč samo zato, da bi je drugi ne dobili. Ljubosumnost ne išče zadoščenja v ljubezni, marveč v zavisti.

To je nenasitna sebičnost nikoli zadoščenih narav, ki se ne morejo nikdar od srca veseliti; nikoli nimajo v mirni lasti ljubezni, kar človeka edino osrečuje. Ljubosumnež ima vedno občutek, da ga »dragi« nima rad. In kljub najintimnejšim dokazom ljubezni že na tihem vzdihuje: »Da, sedaj, da; ali kaj bo potem; nič ne vem, kako bo; kaj, če se bo še izneveril?« Kar storiš, kar poveš, nikoli ni tak zadoščen, nikoli od srca vesel, nikoli mu nisi povsem ugodil.

Ljubosumnež je trpin, je mučenik, z njim pa trpin in mučenik tisti, na katerega je ljubosumen, njegova žrtev.

Ljubosumnost je smrt ljubezni, kajti tudi najpotrpežljivejši je ob nji popolnoma brez moči. Niti junaška potrpežljivost takega življenja ne vzdrži dolgo. Ljubosumnost slej ko prej tudi največjo ljubezen docela ubije.

Ljubosumnost je hinavska, je pretkana; nikoli se ne prizna, vedno se zataja, najde zase sto drugih imen in živi pod izmišljenimi. Za sumničenje ima vedno upravičene razloge: »Nisem ljubosumen, le boli me, ker me nimaš rada...«

Ljubosumen človek si nikoli ne dá dopovedati, da ni vzroka za ljubosumnost. Saj ravno v tem je ljubosumnost! Če je vzrok stvarjen in znan, ni treba namreč nobenih »sumov« več.

Ljubosumnost je samoprevara. Ljubosumnež misli, da draga nima dovolj ljubezni in pažnje zanj. A je le nasprotno res: ljubosumnost nima dovolj plemenite, nesebične ljubezni, zato ne zaupa in sumniči. Človek, ki sam ne more dojeti ljubezni, je vedno pogreša; človek, ki sam ne more ljubiti, tudi ne more ljubezni sprejemati. Zato se čuti osamljen, nesrečen in že stika in išče krivca. In gorje, če se ljubosumnež spravi na koga, ki ga sumi, da mu zapeljuje moža, ženo. To so prave plohe očitkov in žalitev, kakršne si more izmisliti samo bolnik in zlobnež v eni osebi.

Ljubosumnost je bolezen duše in je ne-

Katoliška prosveta na vasi

S tem mesecem zaključuje Katoliška prosveta svoje delovno leto. Tudi ob koncu te prosvetne sezone lahko ugotovimo, da se je delo za utrjevanje katoliške miselnosti med vsemi sloji našega ljudstva smotno in uspešno nadaljevalo. Predavanja referentov Katoliške prosvete so bila skoraj povsod dobro obiskana, zanimanje za razna vprašanja javnega življenja, o katerih mora biti vsak katoličan poučen, vidno raste. V vedno večji meri vodijo sestanke Katoliške prosvete po naših farah laiki, ki v tesnem sodelovanju z domačimi župniki skrbijo za čim večji uspeh izven cerkvenih prireditvev.

Nad 5500 ljudi se je udeležilo v pretekli prosvetni sezoni predavanj, ki so bila ali v farnih dvoranah, župniščih, gostilnah, a marsikje tudi v kmečkih domovih. Vsega skupaj je bilo od oktobra preteklega leta sem 65 predavanj. Večinoma gre za predavanja s skioptičnimi barvnimi slikami o Sveti deželi, Lurdu, Fatimi, Marijinem Celju, o misijonih, običajih cerkvenega leta, svetovni razstavi v Bruslju z obširno razlago posebnosti paviljona katoliške Cerkve ter predavanja o znamenitostih in ver-skem gibanju naših far. Poleg tega so predavatelji govorili marsikje o krščanskih temeljih prosvetnega dela, o katoliškem

prosvetnem delu v krški škofiji sploh, o pripravi družine na cerkvene praznike, o nalogah žene v družinskem in javnem življenju, o mladinskih vprašanjih, pripravi na božič in veliko noč ter o raznih pravnih vprašanjih, namenjenih predvsem gospodarjem.

Predavanja so bila v sledečih vaseh, trgih in mestih: v Kotmari vasi, Celovcu, na Radišah, v Železni Kapli, Šmihelu, Pliberku, Rinkolah, Selah, Podgorjah, v Libučah, St. Vidu v Podjuni, Rožeku, St. Jakobu, Doberli vasi, Bilčovsu, St. Lipšu, Šmarjeti v Rožu, Škocijanu, v Ločah, na Blatu, v Kazazah, Dobu, na Bistrici v Zilji, v St. Janžu v Rožu, St. Rupertu pri Velikovcu, v Globasnici in Skočidolu.

Predavali so: prelat dr. Rudolf Blüml, preč. g. Vinko Zaletel, msgr. dr. Janko Hornböck, dr. Janko Polanc, dr. Edvard Vračko, župnik Franc Poš, dr. Pavle Zablantnik, gospa Marija Inzko in dr. Valentin Inzko.

Za prihodnje prosvetno leto so že v teku priprave za obnovo in razširitev programa. Treba pa bo pridobiti tudi še dodatnih predavateljev, da se bo moglo delo postaviti še na trdnejšo in širšo podlago.

Mrákoví

V premogovnem okolišu delavci že štirinajst dni niso delali. Zaradi mile zime so se nakopičile velike zaloge premoga. Dokler ga ne razprodajo, ne pojdejo delavci v rove.

Pri Mrakovih je bilo žalostno. Oče je v brezdelju hodil po sobi. Zdaj pa zdaj je šel k oknu in pritisnil čelo na hladno šipo. Gledal je na cesto. Tudi po cesti so pohajkovali njegovi brezposelni tovariši. Njihovi negotovi koraki in kretnje rok, ki ne smejo več prijeti za kramp in lopato, so govorile nemo.

»Kako drugačna se mi zdi ta naša kotlina, odkar so nas obsodili v brezdelje,« je rekel Mrak svoji ženi, ki je stala pri štedilniku in premišljala, kaj bi pristavila za kosilo. »Glej, kako je lepo zunaj. Prve bukve zelené okoli po hribih in sonce sije tako toplo in mirno kakor bi božala ljubezniva roka.«

»In ljudje se sprehajajo po cestah kakor da bi bil velik praznik,« je trpko pripomnila žena. »Pa so lačni in jutri in pojutrišnjem bodo še bolj.«

Dvanajstletni Peter je sedel pri mizi in se pripravljajal za šolo. Poslušal je pogovor staršev in le napol razumel. Njegove velike oči so gledale kakor iz sanj...

Mati se je obrnila k njemu: »Pojdi, Peterček, k trgovcu in prosí — morda ti le da dva kilograma moke na knjižico. Drugi teden pojde oče na delo, tako povej.«

Peter je vzel knjižico in odhitel na cesto. Čez nekaj minut se je vrnil veselega obraza z moko in dopisnico, ki mu jo je bil dal na stopnicah pismonoša: »Mama, stric nam piše, naj pridemo k njemu na Hrib. Pa kar jutri, piše. K večernemu vlaku nas pride čakati na postajo.«

»Tvoj brat je dober človek,« je rekla Mrakova možu.

Drugi dan so s težavo zbrali potrebni de-

ozdravljiva: kajti vzrok je v človeku samem, z njim raste, misli, čuti, govori, hodi, je in se z njim redi kot strupen gad. Zato beži pred kačjim strupom ljubosumnosti! Ne jemlji ljubosumnega človeka!

Ljubosumnost pomeni razvalino za družino in za sosesčino, zato tak človek niti malo nima poklica za zakonsko življenje. Dovolj je, ako je nesrečen sam, zakaj bi moral biti še kdo s tako nesrečo zvezan na življenje in smrt.

Fant in dekle prav lahko spoznata, ali je

nar za vozne listke in se odpeljali k stricu.

Na Hribu se je zdelo Peterčku kakor v malih nebesih. Tam je bilo vsega po volji. Pomlad se je bila že pošteno razkošila. Zelene travniki so bili tam okrog in božje sonce je tako prijazno sijalo s čistega neba.

Oče in mati sta pomagala stričevi družini pri delu. Peter in njegov bratranec Mirko sta pasla živino. Tako lepo je bilo na Hribu in jesti je bilo tudi dovolj.

Mirko je bil prijazen deček in je razkazoval Petru to in ono. Peter je spoznaval naravo in kmetško delo. Kmalu je znal na njivi razlikovati pšenico od rži in spoznal od blizu tudi druge poljske sadeže, ki je vedel doslej o njih le malo. Naučil se je streči živini, seveda kolikor je mogel, saj je bil boljši šibek deček. Z Mirkom sta delala ob potoku mline in tako jima je večkrat uhajala živina. Tedaj je vzel Mirko bič in šel zavračati. Kako je znal pokati z bičem! Peter ga je občudoval in se poskusil še sam v tej umetnosti.

Včasih sta se pogovarjala. Resno kakor dva možaka. »Koliko lepega, pa tudi koristnega ve tale Mirko,« si je mislil Peter. Pa je prišlo, da je tudi bratranec prosil Petra, naj mu kaj pove o knapih.

»Mirko, pri nas ni tako kakor pri vas na Hribu. Siva kotlina je tam, črni rovi pod zemljo. Moj oče je hodil v te rove kopat premog. Svetilko je imel s seboj, da je videl, kam zamahniti s krampom. Tam imamo sirene. To so naši zvonovi. Ne pojejo tako lepo kakor vaši pri fari. Zamolklo žvižga sirena! Kadar je zažvižgala, sem šel čakati očeta pred rov. Prišli so rudarji iz črne jame. Umazani in trudni so hiteli vsak na svoj dom. Pa delo v rovih se ne ustavi niti ponoči. Trikrat na dan se menjajo delavci. Vsak dela osem ur, pa je bolj truden, kakor bi na Hribu ves dan oral.«

kateri izmed njihju ljubosumen. Kdor začne z neutemeljenimi očitki in ne neha z njimi in ne popusti, temveč spremlja človeka s policijsko kontrolo svoje ljubosumnosti, tako da so zato pogovori z njim »prava mora«, pred takim je treba zbežati, poleteti v svobodo med zdrave ljudi, ki morejo resnično nesebično ljubiti in neomajno zaupati, kajti »Visoka pesem ljubezni« pravi: »Močnejša ko smrt je ljubezen, strašnejša ko pekel je ljubosumnost.«

Dr. Anton Trstenjak

Moj oče je bil večkrat tako žalosten. Pogosto sem ga slišal, kako je pravil mami: »Kaj bi s temi dinarji, ki jih zaslužim! Saj si ne moremo kupiti najpotrebnejšega.« Enkrat je šel pa se je — menda od žalosti — napil. Ko je prišel domov, se je zibal med vrati in naju gledal z motnimi očmi. Potem je bila mama huda. Rekla je: »Če boš tako začel, potem si sam kuhaj in peri! Sam zase skrbi! Midva s Peterčkom greva na kmete, bova že živela.« Od takrat oče ni šel več v gostilno.«

Mirko je poslušal Peterčkovo pripovedovanje in rekel: »Slabo živite pri vas. In sedaj vam ne dajo niti dela, da bi si kupili hrane. Mi pa si jo sami pridelamo.«

»Mi nimamo zemlje,« je odvrnil Peter. Naše njive in živina so naše roke. Roke nas rede. Če nimamo dela, nimamo kruha. Tako je rekel moj oče.«

»Ostanite pri nas, na Hribu boste zadovoljni ti in tvoji starši,« je možko dejal Mirko.

»Prijetno je pri vas, Mirko, in človeku je kakor ptiču, ki mu ne more nihče zaukazati: Tu, na to vejo sedi in zapoj: cicifuj! Ne, on lahko zleti pod visoko nebo, sede kamor hoče in zapoje kakor sam hoče.«

Ali tudi naša kotlina ima svoje lepote. Ta lepota ni tako svetla kakor pomladno jutro na kmetih, siva je od dima in črna od prahu. Včasih je trda in pusta kakor zadnja skorjica kruha. Ampak ponosna je kakor množica rudarjev, ki vihte krampe.« Petrove oči so se zamislile v daljo...

Mirko je majal z glavo in se čudil: »Govoriš, kakor da bi čital iz knjige. Odkod imaš te izbrane besede?«

»Od očeta. Ob nedeljah sva šla včasih na goro, odkoder sva gledala v kotlino kakor v skledo pred seboj. Hiše, ljudje in tudi visoki rdeči dimniki, vse se nam je zdelo neznanško majhno. In potem mi je oče pripovedoval o svojem življenju. Kako je delal po nemških rudnikih in kako je stradal. Razlagal mi je o strojih, jamskih črpalkah, plinih in še mnogo drugih zanimivih reči. 'Vidiš,' je govoril, 'naše življenje je ubogo, nestalno in polno nevarnosti. Mnogo se trudimo, da živimo. Pa je vendar lepo to življenje. Tudi ti boš ostal v tej kotlini! Ko boš zrastel, boš rudar in boš menda laže živel kakor mi sedaj. Boljši časi pridejo za delavca!«

Mirko je pogledal po živini, počil z bičem in dejal: »Jaz bom pa kmet! Imel bom svojo hišo, zemljo in živino. Če bom priden, bom imel vsega dovolj. Moj oče večkrat pravi: 'Če se kmet zemlje drži, ga preživi.'«

Toda kmalu se je njuna mladost naveličala takih resnih pogovorov. Pa tudi čas je bil, gnati živino domov.

Tako so dečkoma minevali dnevi.

Do jeseni je ostala Mrakova družinica pri stricu. Delo v premogovniku se je bilo že davno začelo. Lepe čase so preživeli na Hribu, bolj zdravi, bolj rdeči so postali. Stric jim je prigovarjal, naj ostanejo, dela je na Hribu zmeraj dosti in jela tudi. Ampak Petrov oče je pisal ravnateljstvu premogovnika, da bi ga kot starega delavca zopet sprejeli. Odpisali so mu, da naj pride.

Nekaj je vleklo Petrovega očeta v sivo kotlino, nekaj ga je klicalo. Ponoči se je včasih prebudil, planil in prisluhnil. Veter je piskal okoli hišnih voglov. In Mraku se je zdelo, da je sirena: »Šiht sem zamudil!« Predramila se je žena in ga poklicala: »Kam odhajaš?« Tedaj se je Mrak zavedel in zopet legel.

Megleno jutro je dremalo nad Hribom, ko so se poslavljali. Bila je že pozna jesen, skoro zeblo je.

Peter je še enkrat pogledal v hlev h kravam, se ozrl na njive, pašnik in gozd ter pozdravil domače. Ko je dajal roko Mirku, je imel mokre oči.

»Torej ti boš pač rudar,« mu je dejal bratranec »Nočeš ostati pri nas.«

»Saj ne bo sam ril pod zemljo,« je odgovoril namesto Petra njegov oče. »Toliko nas je, da nas ne prešteješ.«

Nato so se spustili v dolino in megla jih je zakrila.

ZAKAJ POLETI SVETLO OBLEKO

Temna barva vpija sončne žarke, svetla pa jih odbija. Zato je svetla obleka mnogo hladnejša od temne. Tako si tudi lahko razlagaš, zakaj turisti ogorijo sredi zime na gorskih snežiščih, kjer vlada ob jasnih dneh včasih prav »poletna« vročina.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MLADINA PIŠE:

Bili smo na Dunaju

(Nadaljevanje s prejšnje številke)

Trudni smo prišli domov. Zvečer pa smo napravili družabni večer. Bilo je več skupin: Finci, skupini iz Graza in Celovca in mi. Vsaka skupina je pela svoje pesmi. Tudi mi smo zapeli nekaj naših pesmi. Čeprav oni niso razumeli besedila, so jim slovenske pesmi zelo ugajale. Tudi Finci so zapeli pesmi, pa jih mi nismo razumeli, toda melodije so nam tudi bile všeč.

V torek zjutraj nas je po zajtrku prof. Ellenbeger seznanil z igro »Prinz Friedrich von Homburg«. Razložil nam je zgodovinsko ozadje te igre, ki smo jo videli v petek. Tako, da smo potem to igro lažje razumeli. Po tem govoru smo si ogledali univerzo. Ta univerza je 2. najstarejša na svetu. Prva najstarejša je v Pragi. Ta dunajska univerza ima marmornaste plošče, na katerih so zapisana imena vseh rektorjev od 13. stol. naprej. Vstopili smo v eno izmed dvoran, kjer predavajo profesorji učencem. Obiskali smo tudi špansko šolo za jezdenje (Spanische Reitschule), kjer vežbajo konje na posebno umeten način. Celo »plesati« in hoditi po dveh nogah jih navadijo. So to konji znamenite pasme »lipicancev«. To ime so dobili po vasi Lipice v Sloveniji, kjer so jih v prejšnjih stoletjih gojili zato, ker ondotna paša konjem posebno prija. Le da tega vodiči tujim obiskovalcem ne povedo.

Popoldne pa smo šli na sprehod v staro mesto. Tudi je videti še celo rimske sledove. Ogledali smo si še eno znamenito cerkev; je to jezuitska cerkev (Jesuitenkirche). Stebri so zviti in iz čistega marmorja. Na stropu pa je naslikana kupola in če gledaš navzgor, se zdi, kot da je prava. Od vsake strani jo vidiš drugače.

Čeprav smo bili vsak dan tako trudni, smo bili zmeraj dobre volje in tudi g. profesorja, ki sta nas vodila.

Posebno zanimiv je bil tehnični muzej. V njem smo videli stare stroje, lokomotive in tudi, kako se pridobiva premog. V tem muzeju so tudi shranjena prva letala. Voditelj nam je tudi pokazal atomski oddelek.

Poletna rezidenca cesarja Franca Jožefa I. je bil grad Schönbrunn. V tem velikanškem poslopju je 1200 sob in vse so okrašene z dragocenimi slikami in preprogami (Teppiche). Strop pa je pozlačen. Ogledali smo si spalnico, sprejemnico in druge sobane. Oprema je zelo lepa in neprecenljive vrednosti. Videli smo tudi cesarske kočije. Na znotraj so obložene s svilo, od zunanaj pa pozlačene. Tudi živalski vrt smo videli, kjer so živali vseh vrst.

Popoldne smo obiskali cvetlični vrt. V

tem vrtu so rastline vseh vrst in iz vseh delov sveta. Iz vrha — kjer stoji razvalina Gloriette — se nam je nudil lep razgled na mesto. Sonce se je že nagibalo proti zatonu. Po večerji pa smo obiskali Prater, kjer je znano velikansko kolo. (Riesenrad). Toda nam se je ta reč zdelo prepočasna. Zato smo raje zasedli avtomobilčke in »progo strahov« (Geisterbahn). Ko smo se naveličali tega razvedrila, smo jo mahnil domov. Kmalu smo trdno zaspali.

V četrtek zjutraj pa smo se spočiti odpeljali s posebnim avtobusom na grič Kahlenberg. Posebna cerkva spominja na kraj, kjer je poljski kralj Ivan Sobieski kot vrhovni poveljnik krščanskih vojsk bil najprej pri sv. maši, nato pa imel odločilni vojni posvet, preden je začel l. 1556 bitko, v kateri je premagal Turke in rešil Dunaj, ki so ga neverniki oblegali. S tega hriba bi imeli lep razgled, žal pa je bilo vreme oblačno. Pod nami so se razprostirali lepi vinogradi. Od Kahlenberga smo se peljali proti Klosterneuburg-u, kjer je velika in lepa cerkev. Nato smo se zopet odpeljali nazaj v mesto.

Po kosilu pa smo obiskali deželni muzej (Landesmuseum), kjer so živali vseh vrst. Nekatero še žive, druge pa naslikane in nagačene. Potem nas je voditelj peljal v cesarsko grobnico (Kaisergruft). Tam so v velikanskih krstah pokopani cesarji. Po večerji pa smo videli — kot sem že omenil — igro »Prinz Friedrich von Homburg«.

Drugi dan — petek — pa je bila na programu Mestna hiša (Rathaus). V tej hiši, v kateri je nad 1000 sob, ima mestni svet svoje seje, katere so tudi dostopne za poslušalce. Mnogo fresk in lepe svetilke krasijo dvorano. V dvorani je svetilnik, ki ima 4 m² in v njem lahko stoji 25 oseb. Napravljen je iz najboljšega lesa in srebra. Ta svetilnik daje tako svetlobo, da ni nobene sence. — Posebno zanimivo je bilo v Umetnostno-zgodovinskem muzeju. Tam so slike najslavnejših slikarjev vseh dob in narodov: Rubensa, Rembrandta, Wolfa, Albrechta Dürerja in drugih. V drugem oddelku pa so izkapanine iz egiptčanske dobe: veliki sarkofagi (krste), mumije, kipi, posode, orodje in druge stvari. Egiptčani so verovali, da človek na onem svetu ravno tako živi, kakor na tem. Zato so, kadar je kdo umrl, dali rajniku vse potrebno s seboj, da je potem lahko na onem svetu živel in »havžval« dalje. Že Egiptčani so poznali steklo. Zato najdemo tudi pri njih že posode iz stekla. — Po kosilu pa smo se s posebnim avtom vozili po novem delu me-

sta. Ogledali smo si tudi največjo dunajsko poslopje »Mestno dvorano« (Stadthalle), ki jo uporabljajo za razne športne prireditve, zborovanja in zabave. To poslopje obsega 10.000 m² in je stalo 300 milijonov šilingov. Da se pa glas v ogromnih prostorih ne odbija, imajo na stropu penasti gumi (Schaumgummi), ki vsrkava odmev. — Zvečer pa smo obiskali opereto: »Die Gräfin Maritza«. Opereta je zelo vesela.

Zjutraj, ko smo vstali, smo se pripravili na odhod. Po zajtrku smo si še ogledali grad Belvedere in cerkev sv. Karla, ki jo ravno zdaj popravljajo.

Poslovali smo se od našega dunajskega spremljevalca in krenili proti kolodvoru. Ob desetih smo se odpeljali z Dunaja po

isti progi nazaj v Celovec. Bili smo zelo utrujeni, tako da smo malo zadremali.

Ko smo se vozili proti Koroški, se je stemnilo in začelo je deževati. Kljub slabemu vremenu smo bili dobre volje. Ko smo dospeli v Celovec, smo kar prestopili na drugi vlak, ki nas je odpeljal domov na binokostne počitnice.

Prisrčno se zahvaljujemo g. prof. dr. Zablatniku in g. prof. Anici Petek, ki sta nas skrbno nadzorovala. Iskren Bog plačaj pa vsem dobrotnikom širom lepe Koroške in naše drage domovine, ki ste nam z vašimi prispevki omogočili ta res lepi izlet. Videli smo mnogo lepega in zanimivega in marsikaj smo se naučili.

M. I.

Zvonimir Hribar:

Zakaj nismo Škoti?

V reviji »Misli«, ki izhaja v daljnji Avstraliji za slovenske rojake, ki so se naselili ondi, je izšel naslednji sestavek iz družinskega življenja, ki ga velja posredovati tudi slovenskim družinam na Koroškem v Avstriji.

»Nosi žlico zaporedoma v usta« ukaže mamica najstarejši plavolaski, ki se je sredi večerje nekam zagledala in spustila žlico na mizo.

Široke modre oči so se uprle v mamičin obraz, kot da bi hotele uganiti, ali je bil to le prvi opomin, ali pa že končen ukaz. Obotavljajoče se je poprijela žlico in tem njenim kretnjam se je pridružilo opazovanje mlajših sestric, ki so pač v starejši sestrici gledale svojega vodnika.

Počasi je zajela jed, toda predno je dospela žlica do ust, se je iz deklice izvilo vprašanje, ki jo je mučilo tisti večer.

»Mamica, zakaj nismo mi Škoti?«

»Tudi jaz hočem biti Škot! Škoti imajo tako lepe kape,« se je oglasila najmlajša, predno sta mogla mamica ali pa očka odgovoriti. Medtem je srednja plavolaska vse ostro motrila in prečala, da tudi sama skoči v razgovor, čim se razvije.

»Sedaj nadaljujte z večerjo. Ko boste končale, vam bo očka vse pojasnil,« se je glasila mamična razsodba. Pomežiknila je očku, ki je že vedel, da vse to pomeni: Po večerji jih prepustim tebi, kajti jaz moram pomiti krožnike in opraviti še ostalo delo.

Vse tri deklice so pohitele in krožniki so bili prazni prej kot običajno.

»Čast Bogcu, čast Bogcu, čast Bogcu,« so hitele z zahvalo za večerjo in že so poskakale s stolic in obkrožil očka, ki je komaj utegnil premenjati stolico.

»Torej poslušajte,« je začel očka. »Kot

je Bogec ustvaril različne živali: konje, slone, krave in žirafe, pa kamele in leve, ter toliko drugih živali, tako je Bogec ustvaril tudi različne vrste ptic, različne vrste rib, rož, dreves, pa tudi različne vrste ljudi, različne po barvi kože, pa različne tudi po jeziku, ki ga govore. Tako je Bog ustvaril Francoze, Kitajce, Japonce, Ruse, Angleže, Irce, Škote, Slovence in še mnogo drugih narodov. Ko boste postale bolj velike, se boste učile v šoli o vseh teh narodih. Vsak narod je kot velika družina. Njegovi člani govore enak jezik in vsi bi se morali imeti radi in pomagati drug drugemu in biti ponosni na svoj narod.«

»Očka, kaj pa je to, biti ponosen na svoj narod?« zaželi pojasnila najstarejša, ki ji ni več kot sedem let.

»Povej mi, deklica moja, ali si ti rada NASA?« jo pobara očka.

»Seveda sem!«

»Pa bi hotela biti sosedova, ko se tolikokrat igraš z njihovo deklico?«

»Ne, očka, hočem biti naša,« zatrjuje najstarejša, a najmlajša hiti objemati očka.

»Tudi jaz hočem biti samo naša,« se oglašila srednja in se vsede očku na kolena.

»No vidite, deklice, tako nekako pomeni biti ponosen na svoj narod. Ker vas je Bogec poslal mamici in očku, hočete biti samo naše, in ker nas je Bogec naredil Slovence, hočemo tudi biti Slovenci in ponosni, da smo Slovenci, kot so Škoti veseli in ponosni, da so Škoti.«

»Mislim, da bo za noč dovolj,« se oglašila ponovno mamica iz kuhinje. »Zdaj pa, deklice, umiti se in spat! Očka, kajne, ti boš

»Ampak ti nas pridi pokrižat!« kriče demolil z deklicami.« klice, ko izginjajo v svojo sobo.

JULES VERNE:

79

Potovanje na Luna*)

— Ali se zavedata, prijatelja, je rekel Ardan, kako mučno bi bilo, če bi bil kdo izmed nas podlegel udarcu pri odhodu in umrl? Le kako bi ga pokopali, ko nas obdaja sam eter? Predstavlja si truplo, ki bi nas obtoževalo in nas spremljalo skozi vseмирje ko pekoča vest!

— To bi bilo pa res žalostno, je rekel Nicholl.

— Ah! je povzel Michel, kako mi je žal, da se ne morem sprehajati zunaj. S kakšno naslodo bi plaval v tem svetlem etru in se valjal v čistih sončnih žarkih! Zakaj ni prišlo Barbicanu na misel, da bi si priskrbel potapljaško opremo in zračno sesalko! Potem bi takoj skočil ven in začel oponašati vrh krogle figure na gotskih stavbah.

— Veš, dragi Michel, je odgovoril Barbicane, ne bi se dolgo zvižal na krogli, kajti kljub potapljaški opremi bi se od zračnega pritiska razletel ko granata oziroma kot balon, ki se je dvignil previsoko v zrak. Zato ne obžaluj ničesar in ne pozabi tegale: »Dokler plavam in praznem prostoru, ti moram prepovedati kakršno koli razvedrilo zunaj krogle!«

Michel Ardan se je do neke mere že dal prepričati. Priznal je, da je stvar težka, nemogoča pa da ni, kajti besede »nemogoče« ni nikdar spregovoril.

Razgovor je krenil v drugo smer, zastal pa ni niti za hip. Našim trem potnikom se

je zdelo, da jim v teh izrednih okoliščinah ideje poganjajo v možganih, kakor listje v prvi pomladanski toploti. Čutili so, kako jim možgani bobnotno brste.

Med mnogimi vprašanji in odgovori, ki so jih tisto jutro izmenjali, je Nicholl stavil neko vprašanje, ki ni našlo takojšnje rešitve.

— Presneto! je rekel, takle izlet na luno res ni napačen. Samo, kako se bomo vrnili?

Njegova sobesednika sta se presenečeno spogledala. Dejal bi, da na to nista še nikdar mislila.

— Kaj hočete pravzaprav reči, Nicholl, je resnobno vprašal Barbicane.

— Želeti si vrnitve iz dežele, v katero še nismo dospeli, se mi zdi neumno, je dodal Michel.

— Nisem omenil tega zato, da bi hotel nazaj, je odvrnil Nicholl, vprašam pa vseeno še enkrat: Kako se bomo vrnili?

— Jaz že ne vem, je odgovoril Barbicane.

— Jaz pa, je rekel Michel, se sploh ne bi bil podal na pot, če bi bil vedel, kako se bom vrnil!

— To ti je odgovor! je vzkliknil Nicholl. — Jaz ga odobravam in dodajam, da to vprašanje za zdaj ni aktualno. Če nam bo kdaj pozneje prišlo na misel, da bi se vrnili, se bomo že pomenili. Topa sicer nimamo več, krogla nam bo pa še ostala.

— Lepa tolažba! Krogla brez puške!

— Puško bomo lahko izdelali, je odgovoril Barbicane. Smodnik tudi. V luninem nadržu mora biti kovin, solitra in premoga na pretek, sicer pa nam bo za povratek treba premagati samo privlačnost lune; do-

volj bo, da se poženemo 32.000 kilometrov daleč, nato bomo leteli proti zemlji že zaradi same privlačnosti zemlje.

— Že zadosti, je rekel Michel in se razvnel. Nobene besede več o vrnitvi! Vse preveč smo že govorili o tem. Pač pa bomo lahko navezali stike s svojimi vrstniki na zemlji; za to ne bo posebnih ovir.

— Kako pa?

— S pomočjo meteorolitov, ki jih bodo pognali proti zemlji lumini ognjeniki.

— To si dobro pogodil, je odgovoril Barbicane s prepričevalnim glasom. Laplace je izračunal, da bi za pogon meteorolita z lune na zemljo zadostovala sila, ki bi bila samo pet krat večja od sile navadnih topov. Sila vsakega ognjenika je pa znatno večja.

— Živio! je zakričal Michel. Meteoroliti so res pripravi poštarji in vrh tega nič ne stanejo! Kako se bomo poštni upravi smejali! Saj res, nečesa sem se spomnil...

— Česa pa?

— Nečesa imenitnega! Zakaj nismo pritrtili na kroglo žice? Potem bi lahko pošiljali na zemljo brzojavke.

— Glej ga, zlomka! je odvrnil Nicholl. Kaj pa teža 344.000 kilometrov dolge žice? Ali te nič ne moti?

— Prav nič! Količino razstreliva bi pač potrojili! Ali pa početvorili in popetorili! je čedalje siloviteje vzklikal Michel.

— Tvojemu načrtu moramo lahko ugovarjati! je odgovoril Barbicane. Med sukajanjem zemlje okrog lastne osi, bi se žica ovila okrog nje kakor veriga okrog kolesa na ladji in bi nas potegnila nazaj na zemljo.

— Vseh 39 zvezd Ameriške zveze mi je priča, da me obhajajo danes samo nemogoče in neizvedljive ideje! Samo take se mi motajo po glavi, kakor J. T. Maston! Saj res: če se mi ne bomo vrnili na zemljo, nas utegne priti Maston obiskat; zmožen je tega.

— Da, prišel bo, je odvrnil Barbicane, vrl in pogumen tovariš je. Sicer pa ni nič lažjega kakor to. Ali ni top še vedno vkopan v floridsko zemljo? Ali ni dovolj bombaža in dušikove kisline za izdelavo piroksila? Ali ne bo prišla luna nad Florido spet v zenit? Ali ne bo čez 18 let natančno tam, kjer je danes?

— Da, je ponovil Michel; Maston bo prišel, z njim pa tudi naši prijatelji Eliphiston, Blomsberry in vsi člani »Topniškega kluba«. Sprejeli jih bomo, da bo kaj! In pozneje bomo uvedli promet vlakov, izstrelkov med zemljo in luno! Naj živi J. T. Maston!

Častiti J. T. Maston gromkega vzklikanja njemu na čast ni slišal, ampak po ušesih mu je najbrž zvonilo. Kaj neki je tedaj počel?

Najbrž je čepel v opazovalni postaji v Skalnih gorah in skušal odkriti nevidno kroglo, letoče skozi vseмирje. Če je na svoje drage tovariše kaj mislil, potem je treba priznati, da so mu oni to poštno vračali in se ga pogostokrat spominjali z najlepšimi besedami, čeprav jih je zajela neka čudna razdraženost.

(Nadaljevanje sledi)

Dr. Janez Bleiweis, „oče slovenskega naroda“

(Nadaljevanje s 3. strani)

To se pravi, da je vedno računal z razmerami in z možnostmi, ki so jih vsakokratne razmere nudile za uveljavitev slovenskih koristi. Te razmere so mu takoj v začetku narekovale, da je treba s čim širše zajetim izobraževanjem začeti odpravljati socialno, kulturno in politično zaostalost ter stisko, v kateri je ljudstvo živelo. V to silno težavno, a silno koristno delo se je spustil najprej na poklicnem in službenem območju z rednim gospodarskim poukom v domačem jeziku. Temu namenu je služila kot prva njegova »Praktika«, katero je uredil od leta 1851 do smrti ter ji dal tradicijo, ki še danes ni povsem zamrla. Dalje je s tega področja napisal »Bukve za kmeta« in kakih petindvajset strokovnih razprav ter knjžic.

Bleiweisov kulturni in politični nastop med Slovenci se začne v tako imenovani predmarčni dobi, ko nismo imeli ne lastnega meščanstva in, razen redkih posameznikov, tudi ne zavednega in razgledanega izobraženstva. On, pa tudi manj obojani od njega, kakor Trstenjak, Raič, Levstik in Jurčič, so bili še dolgo po prelomnem letu 1848 prepričani, da je prav tako kakor slovenski list potreben časnik v nemščini, namenjen narodnemu pridobivanju mladih in nezavednih Slovencev, ter so take časnike tudi skušali izdajati. Slovenci so tedaj še uporabljali tri različne pisave s posebnimi narečji, upravno pa so bili v eni državi razcepljeni na šest enot ali dežel.

Bleiweisove »Novice«, ki so prvič izšle 5. julija 1843, so dolgo časa kot edini slovenski list morale zadoščati vsem dnevnim in drugim potrebam. Poleg gospodarstva so se ubadale s slovnico in pravopisom, z zemljepisom, zgodovino in leposlovjem; po letu 1848 pa seveda zlasti s politikom. Vsem tem osnovnim potrebam pri oblikovanju naroda kot zavestne enote je v veliki meri zadoščeval Bleiweis sam, vsaj dokler ni vzgojil ali pritegnil drugih sodelavcev. Glede tega je dosegel uspeh, kakor ni bil v slovenski poznejši kulturni zgodovini dan nikomur: združil je vse slovenske pisatelje okoli enega delovnega središča. Dalje je vse Slovence zedinil v pravopisu s tem, da je končno in za vselej uvedel kot pisavo gajico, utiral pot enotnosti slovenskega književnega jezika; dosegel, da je navzlic prizadevanjem raznih zbeganih Ilircev kot književni jezik obveljala slovenščina — in pa s širjenjem zanimanja od lastne besede in branja v njej utrjeval narodno zavest.

Če je Prešeren s svojo, po silni umetniški avtoriteti podprto besedo načelno ohranil slovenščino kot samostojen jezik, je Bleiweis to storil praktično z njenim uveljavljanjem, likanjem in širjenjem. Njegovo vodilo je bilo, da slovenščine ne gre nadomeščati s kako mešanico, ki nikoli ne bo dobila veljavnosti obče slovanskega jezika. Ni se sicer nikoli otresel Kolarjevega romantičnega vseslovanstva — kakor se ga tudi Levstik, njegov poznejši veliki nasprotnik, ni — je pa sodil, da mora vsak narod gojiti lastni jezik, ki se sme drugim bližati le toliko, da ne postane nerazumljiv lastnemu ljudstvu. O slovenščini je sodil, da je »vredna izobraževanja kakor vsak drug slovanski jezik in morebiti še bolj«. Zaradi tega je odklanjal »kovanje novega jugoslovanskega jezika«, to je, zmesi srbsčine, hrvaščine in slovenščine, kakor so to zagovarjali Ilirci s Stankom Vrazom na čelu.

Zaradi vsega tega so Bleiweisove »Novice« bile do leta 1858 glasnik slovenskega kulturnega življenja in ustvarjanja, njihov urednik pa po sili razmer nekak njen vodnik. Je pa tudi sam pisal, sestavljal šolske knjige, uredil in izdajal zbornike in tako naprej. Napisal je razprave o slovenskih gledaliških igrah, o Zoisu, o slovenskem jeziku; priobčil Linhartovo »Županovo Micko«, literarno zapuščino Franceta Prešerna, Jarnikova in Prešernova pisma Stanku Vrazu in drugo.

Bleiweisu je iz razumljivih vzrokov bila narodnost vse in nad vsem ter je njeni službi podrejal vse druge dejavnosti. Zaradi tega je tudi v književnosti videl le orodje, ki naj služi višjemu cilju, ter torej umetnosti ni priznaval avtonomije — a kdo jo tedaj je, če odštejemo Prešerna in tiste, ki so šestdeset let po njegovi smrti prišli do enakih spoznanj.

V politiki, v katero se je Bleiweis z »Novicami« moral zagnati leta 1848 in ki je odtlej zahtevala zase doberšen del njegovih sil in njegovega dela ter mu prinesla tudi največ razočaranj, se je Bleiweis tudi ravnal po razmerah in po zamislih, ki so v vsakokratnih razmerah prevladovala, a so njihovi očetje bili drugi. Tako je pred nadvodom Janezom zagovarjal idejo in program »Zedinjene Slovenije«, ki pa sta izšla leta 1848 iz znanega kroga mladih slovenskih razumnikov na Dunaju. Kot človek reda, spoštovalec obljub ter danih besed, je veroval, da bodo določila raznih avstrijskih ustav uveljavljena.

Ko se je Bleiweis v tej veri razočaral, se je spet vrgel na dosežanje možnega v

danih razmerah. Neutrudno je v deželnem in državnem zboru zahteval jezikovno enakopravnost za Slovence, razširjanje deželne avtonomije, zedinjenje vseh Slovencev v habsburški monarhiji v eno upravno celoto.

Kar se vere tiče, je bil sam strogo religiozen in verske dolžnosti izpolnjujoč človek. V veri je videl, zlasti ob vzgledu škofov Slomška in Wolfa, Matija Majarja-Ziljskega in vrste drugih, za ljudstvo in kulturno žrtvujočih se duhovnikov, eno najmočnejših opor za ohranitev lastnega naroda.

275 let turške kave na Dunaju

Na Dunaju je v mestni hiši (Rathaus) razstava 275-letnice kavarn na Dunaju. Pozornost zbudi pred »rotovžem« velikanski turški šotor s polmesecem, kjer ponujajo obiskovalcem razstave dišečo turško kavo. S to razstavo so dunajski kavarnarji hoteli spomniti občinstvo na davne dogodke, ki so prinesli kavo v podonavsko prestolnico.

Turki so oblegali Dunaj od julija do septembra l. 1683. Ko je prišel na pomoč poljski, torej slovanski kralj Jan Sobieski in je rešil Dunaj pred Turki, so Turke zapodili v beg. Turki so pustili na bojišču vse svoje zaloge, da so laže bežali. Med plenom je bilo tudi veliko vreč čudnega, dotlej neznanega debelega zrnja, toda Dunajčani niso prav nič vedeli, kaj je to in zakaj naj se rabi. Le eden je vedel za to skrivnost, ker je poznal turško življenje: Franc Jurij Kolschitzky. Ta si je izprosil zaplenjeno zrnje. Bila je kava. Ker si je v vojski pridobil nekaj zaslug, zlasti ker je poizvedel važne stvari, je dobil od cesarja dovoljenje za prvo kavarno in jo je leta 1684 ustanovil v današnji Domgasse. On je uvedel kuhanje kave na Dunaju.

Razstava pokaže razvoj in pomen kavarn za Dunaj. Saj kavarne spadajo bistveno k dunajskemu družabnemu življenju. Tam se je zbirala dunajska elita, tam so se zbirali umetniki, tam bili koncerti, družabne prireditve. Tam so igrali šah, karte in predvsem biljard, ki je bil včasih šport višjih slojev.

Seveda so kavarne vedno bolj skrbele ne le za dobro dišečo kavo, ampak tudi za razne slaščice in potem tudi za drugo pijačo. Tam je prilika, da vsak pregleda vse časopise, da se zbirajo zaključne družbe, klubi itd. Na tej razstavi je nekako prikazan razvoj Dunaja in njegovega življenja.

Ker je kavarn veliko, so kavarnarji ustanovili svoje društvo, nastopali s svojo zastavo in imeli seveda svoje predpise, svo-

Ob stopenetdesetletnici rojstva »očeta Slovencev« je treba ugotoviti, da njegova postava in delo še čakata nepristranskega zgodovinarja, ki bo oboje ocenil po pravi veljavi in zaslužnju. Enega pa glede Bleiweisa ne more tajiti nihče: da ni bil pri vseh osebnih napakah in mogočnosti, delavec, ki se ni ogibal tudi najbolj zavržene tlake na nobenem področju, če je bil prepričan, da bo z njo tudi za las pripomogel k boljši usodi svojega ljudstva. Ni bil ideolog in revolucionar, toda teh ima po navadi vsak narod vedno dovolj; delavec, kakor nam priča zgodovina, pa po navadi premalo.

je časti in dolžnosti. — Kava je danes postala splošna ljudska hrana in najbolj priljubljena jed mamicam, ki si življenja brez »kofetka« ne morejo več predstavljati. Toda kavarne danes vedno bolj izgubljuje svoj prvotni pomen, kajti danes v modernem življenju ni časa za posedanje v kavarni, za mirno branje, za šah in biljard in karte. Vedno bolj pa dobivajo pomen bari in »Espresso«, kjer si človek med stoterimi opravki privošči hiter skok na kavo, da poživi utrujeno srce in da živčno vzdrži tempo.

Pri žrebanju, ki je bilo dne 1. junija 1959 izvedeno v poslovnih prostorih našega ravnateljstva in v prisotnosti javnega notarja, je bilo izžrebano številčno zapovrstje

1 4 1 1

Vse za žrebanje veljavne zavarovalne pogodbe, ki so bile sklenjene vsaj pred 3 meseci in se njih tekoča številka na zavarovalnem potrdilu končuje z omenjenimi izžrebanimi števili, so takoj dozorela za izplačilo. Zavarovalne pogodbe, ki niso bile izžrebane, ostanejo še naprej v veljavi.

Naslednje žrebanje bo dne 1. decembra 1959.

JUPITER V. V. a. G.

Ravnateljstvo podružnice za Koroško in Vzhodno Tirolsko
Klagenfurt, St. Veiterstrasse 1

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IV = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

BOROVLJE

Sobota, dne 13. VI.: Der König der Bernina (IV).
Nedelja, dne 14. VI.: Mädchen in Uniform (III).
Torek, dne 16. VI.: U 23- Tödliche Tiefen (III).
Četrtek, dne 18. VI.: Der Greifer (IV).

DOBERLA VES

Sobota in nedelja, dne 13. in 14. VI.: Scampolo (III).
Sreda, dne 17. VI.: Die Frühreifen (IV*).

PLIBERK

Sobota in nedelja, dne 13. in 14. VI.: Hoch klingt der Radetzky marsch (IV).
Torek in sredo, dne 16. in 17. VI.: Die Frühreifen (IV*).

ŠT. JAKOB V ROZU

Sobota in nedelja, dne 14. VI.: Der Glöckner von Notre-Dame (IVa).
Sreda, dne 17. VI.: Fliegende Untertassen greifen an (III).
a. 1.

Štedilnike, peči kmetijske potrebšine

ugodno in na obroke pri

Hans Wernig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Trgovska hiša kvalitetnega blaga

LODRON

Zavesa, preproge, tekači, prešite odeje, žimnice, posteljno perilo, ležalni stoli, talne obloge, posteljno perje.

Villach - Beljak, Lederergasse 12

KLagenfurt 10.-Oktoberstr.
(neben Kino Prechtl)

PFaff Reparaturdienst

SIVALNI IN PLETILNI STROJI

Grundner

KLagenfurt, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

MÖBELHAUS STADLER KLagenfurt

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Radlmayer pomaga varčevati!

Theresienthaler-
tkanina pri

RADLMAYR

BELJAK - VILLACH